

Nota van Antwoord

Behorende bij het Projectplan Waterwet en Vergunning Wet Natuurbescherming Dijkversterking Marken

Datum	April 2020
Status	D1.0

Colofon

Uitgegeven door	Rijkswaterstaat
Informatie	
Telefoon	
E-mail	
Uitgevoerd door	Sweco Nederland B.V. & Rijkswaterstaat
Opmaak	
Datum	April 2020
Status	Definitief
Versienummer	D1.0

Inhoud

1	Inleiding en procedure—5
1.1	Het project Dijkversterking Marken—5
1.2	Procedure en besluitvorming—5
1.3	Waar vindt u het antwoord op uw vraag?—6
1.4	Ambtelijke wijzigingen—6
2	Advies Commissie. m.e.r.—7
2.1	Effecten op de kuifeend—7
2.2	Het dijklichaam als cultuurhistorisch element—8
2.3	Stikstofdepositie—9
2.4	Lang cyclische versterking—9
3	Beantwoording van de zienswijzen—12
3.1	Veel gestelde vragen—12
3.2	Individuele beantwoording—17

1 Inleiding en procedure

Dit document bevat een antwoord op de zienswijzen en het advies van de Commissie voor de milieueffectrapportage (Commissie m.e.r.) die ontvangen zijn in reactie op het ontwerpprojectplan Waterwet, het bijbehorende MER en de ontwerpvergunning Wet Natuurbescherming van dijkversterking Marken. Dit eerste hoofdstuk geeft een toelichting op het project dijkversterking Marken en de procedures die voor het project gevolgd worden.

1.1 Het project Dijkversterking Marken

De Zuidkade en Westkade om Marken voldoen niet meer aan de huidige veiligheidsnormen. Delen van de dijk kennen stabiliteitsproblemen. Ook is de dijk op een aantal plaatsen te laag en voldoet de steenbekleding op veel plekken niet. In 2016 heeft de minister van Infrastructuur en Waterstaat gekozen voor een buitenwaartse dijkversterking om Marken tegen hoogwater te beschermen. Uiteindelijk is het doel een dijk te maken die de vereiste veiligheid biedt, die past bij het cultuurhistorische karakter, het landschap en de natuur van Marken, en die op voldoende steun van betrokkenen kan rekenen. Door de dijkversterking is Marken de komende 50 jaar weer veilig.

1.2 Procedure en besluitvorming

De buitenwaartse dijkversterking is beschreven in een ontwerpprojectplan Waterwet en in een milieueffectrapport (MER). In het ontwerpprojectplan Waterwet staat beschreven waar de dijk aan moet voldoen, wat het maximaal ruimtebeslag is en waar aanvullende maatregelen zoals bijvoorbeeld natuurvriendelijke oevers worden gerealiseerd. Het MER geeft meer informatie over de (milieu)impact van de werkzaamheden op de omgeving.

De plannen voor de buitenwaartse versterking van de dijk rond Marken zijn op 25 april 2019 ter inzage gelegd. Eenieder heeft tot en met 5 juni 2019 de gelegenheid gehad zienswijzen op het ontwerpprojectplan Waterwet, de ontwerpvergunning Wet natuurbescherming (Wnb) en het MER bij de provincie in te dienen. Dit kon op verschillende manieren:

- Via een digitaal formulier op de website van de provincie Noord-Holland;
- Schriftelijk gericht aan Gedeputeerde Staten van Noord-Holland;
- Mondeling op de informatieavond op 13 mei of op afspraak in het provinciehuis.

Na de terinzagelegging heeft Gedeputeerde Staten van de provincie Noord-Holland de ingediende zienswijzen doorgestuurd naar Rijkswaterstaat en het ministerie van Landbouw, Natuur en Voedselkwaliteit.

In deze Nota van Antwoord zijn de zienswijzen opgenomen en beantwoord. Hierbij is tevens aangegeven of en hoe elke zienswijze heeft geleid tot een aanpassing in het definitieve Projectplan Waterwet. De Nota van Antwoord maakt onderdeel uit van het definitieve Projectplan. Hiermee is geborgd dat er in de vervolgfase zorgvuldig wordt omgegaan met de in deze Nota van Antwoord gegeven antwoorden.

Het goedkeuringsbesluit, het definitieve projectplan Waterwet en de vergunning Wet natuurbescherming worden opnieuw ter inzage gelegd. Tegen deze besluiten kan beroep worden aangetekend bij de Raad van State. Dit kan uitsluitend door belanghebbenden die ook een zienswijze hebben ingediend op het ontwerpprojectplan Waterwet, de ontwerpvergunning en de bijbehorende stukken. Van dit laatste kan worden afgeweken wanneer inspreker redelijkerwijs niet kan worden verweten dat hij of zij eerder geen zienswijze naar voren heeft gebracht. Dat kan bijvoorbeeld het geval zijn als er bij de definitieve vaststelling van het besluit wijzigingen zijn aangebracht ten opzichte van het ontwerpbesluit.

Advies Commissie voor de milieueffectrapportage

De Commissie voor de milieueffectrapportage (Commissie m.e.r.) adviseert of het milieueffectrapport alle informatie bevat die nodig is om het milieubelang volwaardig mee te wegen bij het besluit. De rol van de Commissie m.e.r. is wettelijk verankerd in Hoofdstuk 7 van de Wet Milieubeheer.

De Commissie m.e.r. heeft haar advies vastgesteld op 2 juli 2019. De Commissie m.e.r. spreekt haar waardering uit voor de kwaliteit en diepgang van het MER en de zorgvuldigheid waarmee het m.e.r.-proces is doorlopen, hetgeen blijkt uit de wijze waarop de omgeving is betrokken. Verder is duidelijk dat de resultaten uit het specifiek uitgevoerde onderzoek hebben doorgewerkt in de plannen voor de dijkversterking, zoals bijvoorbeeld de maatwerkoplossingen bij de Rozewerf, de vuurtoren, de haven en de Verbindingsdijk. De Commissie m.e.r. is evenwel van oordeel dat het MER op twee onderdelen nog niet de essentiële informatie bevat om een besluit te kunnen nemen over de dijkversterking Marken waarin het milieubelang volwaardig wordt meegewogen. Dit betreft de mogelijke effecten op kuifeenden en de beoordeling van de effecten op het dijklichaam als historisch element. In hoofdstuk 2 wordt hier nader op ingegaan.

Binnengekomen zienswijzen

Op de ontwerpbesluiten zijn binnen de gestelde termijn in totaal dertien zienswijzen binnengekomen. Van deze zienswijzen zijn er één van een belangenorganisatie en twaalf van particulieren/bedrijven.

1.3 Waar vindt u het antwoord op uw vraag?

Alle zienswijzen zijn voorzien van een unieke code. De indieners hebben bericht gehad onder welke code hun zienswijze is geregistreerd. De beantwoording in deze Nota van Antwoord is op basis van deze code. Aangezien een groot aantal zienswijzen qua inhoud gelijkkluidend zijn of een algemener karakter hebben, is ervoor gekozen deze onder te brengen in een meer algemeen deel van de beantwoording dat u in paragraaf 3.1 kunt vinden.

De overige zienswijzen zijn zoveel mogelijk individueel beantwoord (paragraaf 3.2).

1.4 Ambtelijke wijzigingen

Behoudens het aanpassen van de stukken op basis van het advies van de Commissie van de m.e.r. en de binnengekomen zienswijzen zijn er geen ambtelijke wijzigingen.

2 Advies Commissie milieueffectrapportage

De Commissie m.e.r. heeft haar advies vastgesteld op 2 juli 2019. De Commissie m.e.r. spreekt haar waardering uit voor de kwaliteit en diepgang van het MER en de zorgvuldigheid waarmee het m.e.r.-proces is doorlopen, hetgeen blijkt uit de wijze waarop de omgeving is betrokken. Verder is duidelijk dat de resultaten uit het specifiek uitgevoerde onderzoek hebben doorgewerkt in de plannen voor de dijkversterking, zoals bijvoorbeeld de maatwerkoplossingen bij de Rozewerf, de vuurtoren, de haven en de Verbindingsdijk. De Commissie m.e.r. is evenwel van oordeel dat het MER op twee onderdelen nog niet de essentiële informatie bevat om een besluit te kunnen nemen over de dijkversterking Marken waarin het milieubelang volwaardig wordt meegewogen. Dit betreft de mogelijke effecten op kuifeenden en de beoordeling van de effecten op het dijklichaam als historisch element.

Daarnaast vraagt de Commissie m.e.r. aandacht voor de gevolgen van de uitspraak van de afdeling bestuursrechtspraak van de Raad van State over de Programmatische Aanpak Stikstof en voor de keuze voor de lang cyclische versterking in het voorkeursalternatief.

Het advies van de Commissie m.e.r. is ook in te zien op de site van de Commissie m.e.r.: <https://www.commissiemer.nl/adviezen/2170>

Onderstaand is nader op deze vier punten ingegaan.

2.1 Effecten op de kuifeend

Advies Commissie m.e.r.

Het MER bevat een deelrapport natuur dat uitgebreid en gedetailleerd ingaat op de gevolgen voor beschermde gebieden (Natura 2000, Natuurnetwerk Nederland (NNN), weidevogel-leefgebieden) en beschermde soorten. Het deelrapport bevat een Passende beoordeling waarin nader wordt ingegaan op de gevolgen voor de instandhoudingsdoelstellingen van het aan het plangebied grenzende Natura 2000-gebied Markermeer & IJmeer. Deze gevolgen zijn steeds gespecificeerd naar de aanleg- en de gebruiksfase. In het MER is aangetoond dat de dijkversterking zo goed mogelijk ecologisch wordt ingepast, rekening houdend met voor beschermde diersoorten kwetsbare perioden in het jaar en de eisen die alle relevante beschermde soorten stellen aan hun leefomgeving.

De Commissie is van mening dat er nog één belangrijke vraag resteert. Het is van belang om nader te motiveren dat significante negatieve gevolgen voor de kuifeend in de gebruiksfase zijn uitgesloten. Het MER stelt dat significant negatieve effecten kunnen worden uitgesloten omdat het gaat om suboptimaal foerageergebied. In §9.1.3. van het deelrapport Natuur wordt onder andere gesteld dat Kuifeenden 's nachts met name in diepere wateren verder van de kust voedsel zoeken. Dit is een aanname op basis van mogelijk niet meer actueel onderzoek of onderzoek op andere locaties.

De Commissie adviseert de betekenis van deze mosselbanken voor de draagkracht van de kuifeend nader in beeld te brengen en indien nodig mitigerende maatregelen uit te werken. De meekoppelkans 'Luwtezones' die in hoofdstuk 11 van het deelrapport natuur is

beschreven geeft hiervoor mogelijk al een goede aanzet, maar de daarin beschreven maatregelen zijn niet beschreven en onderzocht in het MER.

Reactie

Inmiddels heeft nader onderzoek plaatsgevonden naar het foeragegedrag van kuifeenden in de nabijheid van de Zuidkade en de Westkade van Marken. De conclusies uit dit onderzoek zijn als volgt.

- Overdag komen kuifeenden onregelmatig voor in lage aantallen langs de westkade en sporadisch aan de zuidkade.
- 's Nachts zijn onregelmatig kuifeenden in lage aantallen aanwezig langs de westkade, soms ook binnen het ruimtebeslag. Dit zijn vooral rustende vogels, waarbij slechts soms door enkele exemplaren wordt gevoerageerd.
- Er foerageren geen significante aantallen kuifeenden binnen het ruimtebeslag van de dijkversterking.
- De mosselbanken binnen het ruimtebeslag van de dijkversterking van de westkade en zuidkade vormen geen belangrijke voedselbron voor overwinterende kuifeenden in het Markermeer&IJmeer.

Het onderzoek bevestigt de conclusie van de passende beoordeling: er zijn geen significante effecten van de versterking op de kuifeenden. Deze conclusie is opgenomen in het MER en het deelrapport Natuur. Het onderzoek is als bijlage 2 in het deelrapport Natuur opgenomen.

2.2 Het dijklichaam als cultuurhistorisch element

Advies Commissie m.e.r.

De effecten op archeologie, landschap en cultuurhistorie zijn in het MER goed beschreven. Duidelijk is dat het verdwijnen van (grote delen van) de huidige dijk als historisch grondlichaam het grootste negatieve effect is. Zowel de huidige Zuidkade als de Westkade verdwijnen grotendeels. Het effect is bij de uitvoeringsvariant Zandcunet nog groter dan bij Compact (beide hebben betrekking op de Zuidkade). Bij laatstgenoemde blijft een deel van de historische dijk in de nieuwe steunberm bewaard, ook bij de Westkade is dat het geval. In hoofdstuk 7 van het MER is een Meest Milieuvriendelijk Alternatief (MMA) geformuleerd, op basis van de uitvoeringsvariant Compact, met een aantal mitigerende maatregelen op het gebied van ruimtelijke kwaliteit, cultuurhistorie en landschap (7.2.1). Vervolgens scoort het MMA een stuk beter dan de varianten. Opvallend is dat het MMA neutraal scoort op het criterium dijk als element omdat het verdwijnen van de dijk is verdisconteerd. Ook in het MMA verdwijnt echter het grootste deel van de dijk en dit kan in principe niet gemitigeerd worden. Het verlies van de dijk als historisch grondlichaam wordt niet minder door bijvoorbeeld optimalisering van de inrichting van de steunberm. De Commissie acht de toegekende score voor het MMA dan ook onjuist.

Reactie

In het MER is in de effectbeoordeling van het voorkeursalternatief (met de 2 uitvoeringsvarianten voor de Zuidkade) het verloren gaan van de dijk als cultuurhistorisch element als zeer negatief beoordeeld. De overwegingen om de bestaande kade niet te laten liggen bij het realiseren van een nieuwe kade zijn vooral voorziene problemen bij het beheer (het beheren en onderhouden van 2 dijken) en draagvlak op het eiland geweest.

In de beschrijvingen van het MMA in hoofdstuk 7.2.1 wordt dit zeer negatieve effect als vertrekpunt nogmaals onderkend (zie tekst in kader hieronder).

Dijk als cultuurhistorisch element

Ook hier geldt dat er soms extra maatregelen genomen moeten worden om de dijk voldoende te versterken. Er zijn zichtbare en onzichtbare maatregelen, met verschillend effect op de omgeving. Het effect is zeer negatief. Mitigerende maatregelen kunnen dit niet compenseren maar wel bijsturen. Deze corrigerende maatregelen zijn voor een groot deel hiervoor bij het aspect landschap benoemd en komen hieronder voor zover relevant, aan bod.

In het MMA is in het MER onder het thema Cultuurhistorie de resulterende beoordeling voor de Dijk als element als geheel op 0 gezet. De overwegingen daarbij waren de volgende:

- Karakteristiek silhouet en Dijk als element; vooral door ook het pad op de Noordkade te verbeteren conform de West- en Zuidkade wordt de dijk één geheel. Ook de inrichtingselementen dragen daaraan bij. “Er worden materialen toegepast die aansluiten bij het ingetogen en historische karakter van de dijk (ensemblekwaliteit) en haar omgeving (noest en nuchter)”.
- De teensloot blijft behouden en er komen op plekken natuurvriendelijke oeverzones, waardoor een duidelijk onderscheid wordt gemaakt met binnendijks gelegen landbouwgronden (en daarmee wordt de dijk als element versterkt).

De positieve aspecten van de meekoppelkansen en inrichtingsmaatregelen zijn hierbij meegenomen in de beoordeling van de criteria binnen het thema Ruimtelijke kwaliteit en Landschap.

De Commissie stelt echter terecht dat het negatieve effect op de dijk als cultuurhistorisch element ook in de beoordeling van het MMA als geheel zichtbaar zou moeten zijn.

De MMA-beoordeling voor dit criterium is in het MER Dijkversterking Marken 2019 derhalve ook aangepast van een score 0 naar - - .

Omdat er andere overwegingen zijn die van meer doorslaggevende betekenis zijn in de afweging, heeft deze aanpassing geen consequenties voor de gemaakte keuzes en de inhoud van het Projectplan.

2.3 Stikstofdepositie

Advies Commissie m.e.r.

Stikstof: De afdeling bestuursrechtspraak van de Raad van State heeft op 29 mei 2019 geoordeeld dat de Programmatische Aanpak Stikstof niet als basis mag dienen voor toestemming voor activiteiten. Hierdoor is het nu niet duidelijk of het voornemen mogelijk is binnen de Wet natuurbescherming.

Reactie

Onderzoek is verricht naar de mogelijke effecten van stikstofdepositie ten gevolge van aanlegactiviteiten op de meest nabijgelegen Natura2000-gebieden. Er is sprake van een zeer beperkte tijdelijke toename van de stikstofdepositie op Natura2000-gebieden IJperveld,

Varkensland, Oostzanerveld & Twiske, Naardermeer, Oostelijke Vechtplassen, Wormer- en Jisperveld & Kalverpolder, Veluwe, Kennemerland-Zuid, Noord-Hollands Duinreservaat en Polder Westzaan.

De Aerius berekening is als bijlage 1 opgenomen in het deelrapport Natuur.

Voor de aanlegfase van onderhavig project worden mobiele werktuigen en ander materieel ingezet die tijdelijk stikstofemissie veroorzaken. Het betreft maximaal 0,02 mol/ha/jaar gedurende 5 jaar.

Dit materieel wordt verspreid over Nederland, telkens opnieuw ingezet voor verschillende projecten. Het zijn bestaande bronnen die al sinds de aanwijzing van de Natura 2000-gebieden onderdeel uitmaken van de bestaande achtergronddepositie. Dit materieel veroorzaakt een, in verhouding tot de totale achtergronddepositie, minieme deken welke qua ruimtelijke verdeling vrijwel constant is. De emissie veroorzaakt door dit materieel is bovendien gedurende de jaren steeds lager geworden als gevolg van het steeds schoner worden van motoren.

De inzet van dit materieel gedurende het jaar betreft in feite het telkens verschuiven van bestaande bronnen naar nieuwe locaties. Het inzetten van dit materieel op een nieuwe locatie in Nederland kan op zichzelf tot een minieme lokale tijdelijke depositieverhoging leiden. Een dergelijke beperkte tijdelijke toename – zoals het in onderhavig project 0,02 mol/ha/jaar gedurende 5 jaar – kan echter nooit van invloed zijn op de omvang en ruimtelijke verdeling van depositiedeken als gevolg van de jaarlijkse inzet van al het zich in Nederland bevindende materieel. Het kan daarmee geen significante gevolgen hebben op de instandhoudingsdoelstellingen van stikstofgevoelige habitats van de Natura 2000-gebiede(en): Ilperveld, Varkensland, Oostzanerveld & Twiske, Naardermeer, Oostelijke Vechtplassen, Wormer- en Jisperveld & Kalverpolder, Veluwe, Kennemerland-Zuid, Noord-Hollands Duinreservaat en Polder Westzaan

Gelet hierop zijn significante gevolgen vanwege stikstofdepositie tijdens de aanlegfase van de Dijkversterking Marken op voorhand uitgesloten. Er is derhalve voor stikstofdepositie geen vergunning in het kader van de Wet natuurbescherming noodzakelijk.

2.4 Lang cyclische versterking

Advies Commissie m.e.r.

Normaal gesproken wordt een dijkversterking in grond uitgevoerd voor een periode van 50 jaar. Dit om te voorkomen dat te vaak de dijk opnieuw versterkt moet worden. Dit is de zogenaamde Lang Cyclische Versterking (LCV). LCV leidt tot een groter ruimtebeslag dan Kort Cyclisch Versterken (KCV), waarvoor een planperiode van 25 jaar wordt gehanteerd. In eerdere fases wilde Rijkswaterstaat de dijk wellicht voor een kortere periode versterken. In eerdere adviezen heeft de Commissie aandacht gevraagd voor de onderbouwing van deze keuze voor KCV, omdat dit afwijkt van geldend beleid en regelgeving. Uit het MER blijkt dat nu toch wordt gekozen voor LCV, maar op basis waarvan dit nu toch is gebeurd, wordt niet duidelijk toegelicht. De Commissie adviseert de onderbouwing hiervan in het projectplan te verduidelijken en aan te geven in welke mate draagvlak van de omgeving heeft bijgedragen aan deze keuze.

Reactie

Het is correct dat er eerder sprake is geweest van Kort Cyclisch Versterken (KCV). Alternatieven op basis van KCV waren 'adaptief', wat wilde zeggen dat er na 25 jaar opnieuw zou worden beoordeeld of er op basis van nieuwe ontwikkelingen aanpassingen aan de dijk nodig zouden moeten zijn. Het profiel van de dijk in deze alternatieven was compact waarmee ook de zetting zou kunnen worden beperkt. Dit alles zou bovendien ook een kostenvoordeel geven.

Er zijn echter verschillende redenen om toch te kiezen voor Lang Cyclisch Versterken (LCV):

- Het kostenvoordeel is beperkt, zeker ook wanneer dit wordt afgezet tegen de relatief lange voorbereiding- en uitvoeringstijd;
- Met KCV blijft er voor de bewoners onzekerheid of en wanneer een volgende cyclus wordt uitgevoerd en welke gevolgen dit dan voor hun heeft ;
- Tot slot, indien aanpassingen noodzakelijk zijn is er opnieuw sprake van een extra uitvoeringscyclus en hiermee samenhangende overlast.

Op basis van bovenstaand is in het regionaal bestuurlijk overleg van juni 2016 door alle partners gekozen voor de lang cyclische versterking.

3 Beantwoording van de zienswijzen

In paragraaf 3.1 is ingegaan op de meer algemene en ook vaker voorkomende vragen van insprekers. In paragraaf 3.2 zijn de individuele zienswijzen beantwoord. Waar relevant is daarbij terugverwezen naar de algemene antwoorden in paragraaf 3.1

3.1 Veel gestelde vragen

Nr.	Vraag/issue:	Antwoord
A	<p>Veel van de insprekers vragen om een wijziging van of een aanvulling op het projectplan. Dit omdat insprekers zich bijvoorbeeld zorgen maken dat hun belangen niet of niet voldoende zijn betrokken in de afweging of dat hun belangen niet zichtbaar zijn benoemd en op deze wijze in de vervolfase mogelijk worden geschaad.</p>	<p>In het projectplan Waterwet wordt op basis van een referentieontwerp omschreven wat het project inhoudt en waar het aan moet voldoen. Het gaat daarbij niet alleen om de technische maakbaarheid, het maximaal te verwachten ruimtebeslag, maar ook om de inpassing in de omgeving, de mogelijke nadelige gevolgen van de uitvoering van het project en de maatregelen die worden getroffen om deze nadelige gevolgen te beperken. Het vormt het kader voor de uitvoering.</p> <p>Veel van de ingebrachte vragen van insprekers hebben betrekking op de verdere detaillering, de wijze van uitwerking door de aannemer en de wijze waarop de aannemer risico's beheerst. De aanbesteding is echter zo ingericht dat de aannemer binnen de kaders van het projectplan waterwet vrijheden heeft het ontwerp te optimaliseren.</p> <p>Deze aanpak maakt het mogelijk om van grof naar fijn te werken en waar gewenst ook de nodige flexibiliteit te behouden zodat slimme oplossingsrichtingen van inschrijvers op voorhand niet worden uitgesloten. De wijze waarop de aannemer risico's kan beheersen is daarbij ook afhankelijk van het door de aannemer voorgestelde ontwerp. Hier kan in het projectplan dus ook niet op worden geanticipeerd.</p> <p>Het is ook hierom dat niet alle zienswijzen leiden tot aanpassing van het projectplan. Daarnaast zijn niet alle zienswijzen relevant voor het projectplan. Dat wil echter niet zeggen dat er niets is gedaan met de geuite zorgen en belangen. Waar mogelijk zijn deze meegenomen in de contractstukken. Waar dit het geval is, is dit ook expliciet in de antwoorden benoemd.</p>

Nr.	Vraag/issue:	Antwoord
		<p>Voor zover in deze Nota van Antwoord is aangegeven dat er sprake is van deze ‘verlegging’ naar de contractstukken zal de aannemer via de in het projectplan genoemde werkplannen inzichtelijk maken hoe hier invulling aan wordt gegeven. Dit wordt uiteraard afgestemd met de direct betrokkenen. Op deze wijze wordt geborgd dat er in de realisatiefase ook zorgvuldig wordt omgegaan met de zorgen en belangen van de insprekers.</p> <p>Esthetisch Programma van Eisen (EPvE) Een bijzondere uitwerking betreft het Esthetisch Programma van Eisen (EpvE). Het EpvE geeft de eisen waaraan de ruimtelijke inpassing en vormgeving van het plan moet voldoen. Dit EpvE is voorafgaand aan de aanbesteding opgesteld in nauwe samenwerking met de gemeente Waterland, Provincie Noord-Holland en het Hoogheemraadschap Hollands Noorderkwartier (HHNK). Het EpvE is in november 2019 vastgesteld door de gemeente Waterland. Het EpvE is voorgeschreven in de contracteisen voor de aannemer en dient voor de gemeente straks ook als toetskader voor de vergunningverlening (Omgevingsvergunning). Het EPvE is ter informatie in te zien bij alle ter inzage gelegde stukken.</p>
B	<p>Veel van de insprekers geven aan dat zij vragen hebben over de communicatie en participatie tijdens de realisatiefase. Worden zij door de aannemer betrokken en welke invloed hebben zij als direct betrokkenen op de uitvoering en de werkplannen?</p>	<p>In het contract zijn eisen opgenomen voor de bouwcommunicatie. Het doel van deze communicatie en participatie is niet alleen de omgeving te informeren over de uitvoering, maar ook te kijken of en op welke wijze de uitvoering is te optimaliseren.</p> <p>Tijdens de aanbesteding dienen de inschrijvers hun aanpak voor communicatie en participatie met de direct betrokkenen te beschrijven. Rijkswaterstaat maakt hierbij gebruik van een beoordelingssystematiek die bekend staat als ‘Beste Prijs Kwaliteit Verhouding’(BPKV). Deze systematiek gaat uit van een beoordeling op basis van een combinatie van prijs en kwaliteit. Meer informatie over BPKV kunt u vinden op de site: https://www.rijkswaterstaat.nl/zakelijk/zakendoen-met-rijkswaterstaat/inkoopbeleid/aanbesteden/economische-meest-voordelige-inschrijving.aspx</p> <p>Een inschrijver met een plan dat hoog scoort op de BPKV, vergroot hiermee ook de kans dat de betreffende inschrijven het werk gegund krijgt. De beoordeling van</p>

Nr.	Vraag/issue:	Antwoord
		<p>deze plannen is onderdeel van de gunning en vindt plaats door Rijkswaterstaat.</p> <p>Voor wat betreft de in het projectplan genoemde werkplannen wordt in het projectplan toegevoegd dat de aannemer de werkplannen voor start van de werkzaamheden dient af te stemmen met de direct betrokkenen. De uiteindelijke toetsing en goedkeuring van de werkplannen vindt plaats door Rijkswaterstaat. Bij deze afweging spelen meerdere belangen een rol zoals waterveiligheid, zetting, ruimtelijke kwaliteit, onderhoud, natuur, hinder, risico's (schade), etc.</p>
C	<p>Er zijn door insprekers veel vragen en zorgen ten aanzien van hinder. Hoe zorgt Rijkswaterstaat ervoor dat dit tot een minimum wordt beperkt?</p>	<p>De aannemer dient zich te houden aan alle wettelijke eisen zoals het Bouwbesluit en de gemeentelijke voorschriften. Daarnaast is in contracteisen opgenomen dat de aannemer zijn werkzaamheden dient te beheersen, zodanig dat het werk wordt gerealiseerd met minimale hinder voor de omgeving. Onder hinder wordt verstaan: een negatieve beïnvloeding van de bereikbaarheid, leefbaarheid en/of veiligheid voor de omgeving.</p> <p>Helaas is hinder nooit helemaal te voorkomen, maar we proberen dit dus wel tot een minimum te beperken. Het is ook daarom dat hinderbeperking in de aanbesteding bijzondere aandacht krijgt. Zo dienen inschrijvers in een plan de maatregelen te beschrijven waarmee zij het werk met minimale hinder voor de omgeving realiseren. Een goed plan scoort hoog binnen de BPKV (Beste Prijs Kwaliteit Verhouding) en vergroot hiermee ook de kans dat de betreffende aannemer het werk gegund krijgt.</p> <p>Zoals beschreven in het ontwerpprojectplan wordt de uitvoering van het werk en de beheersmaatregelen door de aannemer nader uitgewerkt in een werkplan. Maatregelen ter beheersing van hinder vormen waar relevant een onderdeel van deze werkplannen. Op basis hiervan kan de gemeente in de te verlenen omgevingsvergunning nadere randvoorwaarden stellen aan de werkzaamheden van de aannemer.</p> <p>Indien er sprake is van een mogelijk financieel nadeel dat onverhoopt ontstaat als gevolg van de rechtmatige uitvoering van het projectplan kan een benadeelde een</p>

Nr.	Vraag/issue:	Antwoord
		<p>verzoek om schadevergoeding indienen als bedoeld in artikel 7.14 van de Waterwet.</p> <p>Schade kan ontstaan doordat met de werkzaamheden sprake is van bijvoorbeeld omzetverlies voor bedrijven, waardedaling van een woning of omrijdschade. Die schade komt in principe voor rekening van de benadeelde. Alleen in de uitzonderlijke situatie dat een bedrijf of burger onevenredig wordt getroffen, heeft hij mogelijk recht op een tegemoetkoming in de schade.</p> <p>Mocht u van mening zijn dat u schade ondervindt, dan kunt u hiervoor een verzoek tot nadeelcompensatie indienen. Meer informatie over het indienen van een verzoek tot nadeelcompensatie kunt u vinden op de website van Rijkswaterstaat: https://www.rijkswaterstaat.nl/over-ons/contact/schade-en-compensatie/nadeelcompensatie.aspx</p>
<p>D</p>	<p>Er zijn door insprekers veel vragen en zorgen ten aanzien van schade. Hoe zorgt Rijkswaterstaat ervoor dat dit tot een minimum wordt beperkt en dat eventuele schade op een goede wijze wordt afgehandeld?</p>	<p>In de contracteisen is opgenomen dat de aannemer zijn werkzaamheden zodanig dient te verrichten dat het risico op schade aan objecten en/of gronden wordt geminimaliseerd. Naast de contracteisen krijgt dit thema in de aanbesteding bijzondere aandacht. Zo dienen inschrijvers in een plan van aanpak de maatregelen te beschrijven waarmee zij het risico op schade minimaliseren. Hoe beter het plan is, hoe meer korting de inschrijver krijgt op de aanbestedingsom.</p> <p>Zoals beschreven in het ontwerpprojectplan wordt de uitvoering van het werk en de beheersmaatregelen door de aannemer nader uitgewerkt in een werkplan. Op basis hiervan kan de gemeente vanuit de te verlenen omgevingsvergunning nadere randvoorwaarden stellen aan de werkzaamheden van de aannemer.</p> <p>Proces schadeafhandeling Het proces van schadeafhandeling is beschreven in het Projectplan. Indien er schade ontstaat dient dit te worden gemeld bij de aannemer. In het geval de schadeafhandeling niet naar behoren wordt afgehandeld, kunt u dit melden bij Rijkswaterstaat die beoordeelt of en in welke mate de aannemer in gebreke is gebleken.</p>

Nr.	Vraag/issue:	Antwoord
E	<p>Veel insprekers vragen om een beproefde aanpak van de registratie en van de eventuele gevolgen van de werkzaamheden op hun woningen c.q. vastgoed. Hier mag geen enkele discussie of afwijkende interpretatie over bestaan.</p>	<p>Als er door de aard en de locatie van de werkzaamheden een reële kans bestaat op schade aan objecten en/of gronden dan moet er door gecertificeerde en onafhankelijke deskundigen onderzoek worden gedaan naar de bouwkundige staat en de risico's op schade. Dit onderzoek gebeurt volgens de nationale beoordelingsrichtlijnen (BRL).</p> <p>Rijkswaterstaat heeft in 2018 en 2019 een dergelijk belendingen onderzoek laten uitvoeren. Aan de hand van de plannen voor de dijkversterking is een risico-inventarisatie opgemaakt en zijn risicocontouren vastgesteld. Vervolgens is gekeken aan welke woningen binnen de risicocontouren schade kan ontstaan door de bouwactiviteiten (zoals bijvoorbeeld trillingen en mogelijke wijzigingen in de grondwaterstand). Bij woningen die binnen de risicocontouren liggen zijn ook bouwkundige vooropnamen uitgevoerd met als doel de huidige toestand van de woningen vast te leggen. De bewoners zijn over het belendingen onderzoek en de uitkomsten geïnformeerd.</p> <p>Op basis van het belendingenonderzoek is een monitoringsplan opgesteld. In oktober start de monitoring, die bestaat uit hoogtemetingen en peilbuismetingen. Voor de hoogtemetingen is het nodig om peilbouts te plaatsen. Voor het plaatsen van de peilbouts wordt eerst toestemming gevraagd aan de rechthebbenden en zij hebben de gelegenheid om bij het plaatsen van de meetbenodigdheden aanwezig te zijn.</p> <p>Inschrijvers ontvangen in het kader van de aanbesteding alle monitoringsgegevens van Rijkswaterstaat. De aannemer dient op basis van zijn bouwplan het onderzoek en de het monitoringsplan te actualiseren. Hieruit blijkt dan ook of aanvullende monitoringsapparatuur geplaatst dient te worden (zoals trilling meters). Voor het onderzoek dient de aannemer opnieuw een BRL gecertificeerde deskundige in te schakelen. De aannemer dient de geactualiseerde onderzoeken zowel aan Rijkswaterstaat als de eigenaren en de bewoners van de desbetreffende objecten en/of gronden te verstrekken.</p> <p>Uiteraard worden de betrokkenen persoonlijk en tijdig geïnformeerd over de onderzoeken en de monitoring.</p>

3.2 Individuele beantwoording

Nr.	Vraag/issue:	Antwoord
1	<p>Inspreker wil graag dat er met de planning van de werkzaamheden rekening gehouden wordt met het broedseizoen van de weidevogels. Het seizoen loopt van half maart tot 1 juli, dit is afhankelijk van de temperatuur in het voorjaar. Inspreker ziet hierover niets terug in de plannen.</p>	<p>Het broedseizoen van (weide)vogels is een belangrijk gegeven voor het project. Alle vogels die van nature in het wild in Nederland voorkomen zijn namelijk beschermd op grond van de Europese Vogelrichtlijn. De bescherming van alle inheemse vogels en andere beschermde dier- en plantensoorten is in Nederland geregeld in de Wet natuurbescherming.</p> <p>Hoe de aannemer tijdens het werk aan de natuurwetgeving voldoet beschrijft hij in het ecologisch werkprotocol en de werkplannen. In de door de aannemer op te stellen werkplan(nen) wordt de uitvoering en de planning gespecificeerd, rekening houdend met voor de natuur minder gunstige werkperioden. Wanneer het toch noodzakelijk is werkzaamheden uit te voeren waarbij vogels of andere beschermde flora of fauna verstoord worden dient de aannemer hiervoor een ontheffing op de Wet natuurbescherming aan te vragen. Het opstellen en uitvoeren van het ecologisch werkprotocol alsook het verkrijgen van de voor het werk benodigde vergunningen en ontheffing is een contractuele verplichting van de aannemer.</p> <p>De planning van de werkzaamheden en de werkmethoden dienen te zijn afgestemd op het werkprotocol en uit de ontheffing voortvloeiende voorwaarden.</p>
2	<p>Inspreker heeft veel weidevogels. Inspreker ziet graag dat met de werkzaamheden rekening wordt gehouden met het broedseizoen van de weidevogels, met name de werkzaamheden binnendijs. Het broedseizoen loopt van half maart tot ongeveer half juni. Dit is afhankelijk van het voorjaar.</p>	<p>Het broedseizoen van (weide)vogels is een belangrijk gegeven voor het project. Alle vogels die van nature in het wild in Nederland voorkomen zijn namelijk beschermd op grond van de Europese Vogelrichtlijn. De bescherming van alle inheemse vogels en andere beschermde dier- en plantensoorten is in Nederland geregeld in de Wet natuurbescherming.</p> <p>Hoe de aannemer tijdens het werk aan de natuurwetgeving voldoet beschrijft hij in het ecologisch werkprotocol en de werkplannen. In de door de aannemer op te stellen werkplan(nen) wordt de uitvoering en de planning gespecificeerd, rekening houdend met voor de natuur minder gunstige werkperioden. Wanneer het toch</p>

Nr.	Vraag/issue:	Antwoord
		<p>noodzakelijk is werkzaamheden uit te voeren waarbij vogels of andere beschermde flora of fauna verstoord worden dient de aannemer hiervoor een ontheffing op de Wet natuurbescherming aan te vragen. Het opstellen en uitvoeren van het ecologisch werkprotocol alsook het verkrijgen van de voor het werk benodigde vergunningen en ontheffing is een contractuele verplichting van de aannemer.</p> <p>De planning van de werkzaamheden en de werkmethoden dienen te zijn afgestemd op het werkprotocol en uit de ontheffing voortvloeiende voorwaarden.</p>
<p>3</p>	<p>Inspreker heeft een stuk land aan de dijk grenzend. Toegang tot het land is alleen mogelijk via een bruggetje. Inspreker wil er zeker van zijn dat de toegang hersteld wordt c.q. terugkomt.</p>	<p>Uitgangspunt is dat bestaande functies in stand blijven. De ontsluiting van het perceel van de inspreker loopt via een brug over de teensloot vanaf de Westkade. De teensloot blijft gehandhaafd en daarmee de brug ook. In het realisatiecontract is de in stand houding en de inpassing van bestaande perceeltoegangen als eis opgenomen.</p> <p>Tijdens de realisatie zal de aannemer de toegankelijkheid van het perceel met betrokkene afstemmen. Indien de bestaande voorziening (tijdelijk) niet kan worden gehandhaafd dient de aannemer een alternatieve voorzieningen van gelijkwaardige kwaliteit aan te bieden.</p>
<p>4.1</p>	<p>Insprekers hebben een stuk grond bij de havenbuurt wat gebruikt wordt als moestuin. Ontsluiting loopt via een bruggetje wat verbonden is aan de dijk. RWS heeft een pad aangelegd. Insprekers zien graag dat het pad terugkomt c.q. behouden blijft.</p>	<p>Uitgangspunt is dat bestaande functies in stand blijven. De ontsluiting van het perceel van inspreker loopt via een brug over de teensloot vanaf de Westkade. De teensloot blijft gehandhaafd, en daarmee de brug ook. Ook zal worden voorzien in een vervangend pad van gelijkwaardige kwaliteit tussen de brug en de kruin van de dijk. De instandhouding en de inpassing van bestaande perceeltoegangen is geborgd in het realisatiecontract.</p> <p>Tijdens de realisatie zal de aannemer de toegankelijkheid van het perceel met betrokkene afstemmen. Indien de bestaande voorziening (tijdelijk) niet kan worden gehandhaafd dient de aannemer een alternatieve voorziening van gelijkwaardige kwaliteit aan te bieden.</p>

Nr.	Vraag/issue:	Antwoord
4.2	<p>Insprekers betalen pacht. Insprekers vragen zich af wat met het pacht gebeurt zodra de grond overgedragen wordt aan het Hoogheemraadschap.</p>	<p>Uitgangspunt is dat Rijkswaterstaat de gronden na oplevering overdraagt aan het Hoogheemraadschap. Met de overdracht van de grond gaan ook alle rechten en plichten over naar de nieuwe grondeigenaar. Dit betekent dat dus ook de pacht overgaat naar het Hoogheemraadschap. Hierover zijn nog geen definitieve afspraken gemaakt. Als dit bekend is worden pachters persoonlijk geïnformeerd.</p>
5.1	<p>De kruin van de dijk, de weg boven de dijk, heeft een bepaalde breedte. Het is voor inspreker onduidelijkheid wat voor een weg het gaat worden na de dijkverzwaring, een wandelweg of een fietsweg. Inspreker wordt regelmatig geconfronteerd met wielrenners die met grove bewoordingen wandelaars aan de kant drukken. Inspreker is het helemaal zat. Er worden steeds grovere bewoordingen gebruikt. Inspreker ziet graag dat er een bepaalde regeling komt, een bewegwijzering van wat wel en niet kan. Daar kan dan op ingespeeld worden.</p>	<p>Het wandelpad is met een breedte van 2 meter breder dan in de huidige situatie. Deze breedte is gekozen opdat fietsers en wandelaars elkaar veilig kunnen passeren. Het pad is en blijft echter een wandelpad waar fietsers te gast zijn. De nieuwe inrichting van het pad met klinkers is hierop afgestemd inclusief bebording en bewegwijzering. Ongewenst gedrag van bezoekers is hiermee echter nooit geheel te voorkomen.</p>
5.2	<p>Voorts is het voor inspreker niet duidelijk of de genoemde dijkpaaltjes, die op iedere honderd meter aanwezig zijn, in de nieuwe plannen ook terug komen. Inspreker vindt dit een monumentale noodzaak.</p>	<p>De dijkpaaltjes zijn als afstandsmarkering met de huidige beheersystemen overbodig geworden. Dit maakt dat de aanwezigheid van dijkpaaltjes bezwaren geeft op het gebied van waterveiligheid en onderhoudbaarheid. Omdat de dijkpaaltjes verder geen beschermde status genieten zijn deze (in afstemming met de toekomstig beheerder HHNK) komen te vervallen.</p>
6.1	<p>Insprekers zijn bewoners van de vuurtoren en horen hier in de nieuwe plannen weinig over terug. Ook tijdens de informatieavond hebben insprekers niets over de vuurtoren gehoord. Insprekers hebben gesprekken gehad met Rijkswaterstaat en daarbij een aantal punten neergelegd die voor de insprekers voor de vuurtoren van belang zijn.</p>	<p>Het Oosterpad is tijdens de werkzaamheden altijd toegankelijk, zodat de vuurtoren ook bereikbaar blijft. De kans is echter aanwezig dat de passage tussen het Oosterpad en de vuurtoren incidenteel en tijdelijk lastig begaanbaar is. De aannemer dient vanuit de contracteisen zorg te dragen voor de bereikbaarheid van de vuurtoren. Hierover dient de aannemer met de insprekers nadere afspraken te maken.</p>

Nr.	Vraag/issue:	Antwoord
	Het Oosterpad is de enige toegangsweg om bij de vuurtoren te komen. Deze moet toegankelijk blijven.	
6.2	Insprekers zijn niet aangesloten op de waterleiding, insprekers halen zelf water met een tractor en een aantal tanken. De tractor en de tanken staan in verband met vandalisme en in verband met ruimtegebrek op het strandje bij de vuurtoren. Insprekers halen minimaal één keer per maand water. Insprekers moeten de ruimte houden om te kunnen keren op het strandje met de tractor.	De wensen van de insprekers zijn overgenomen in contracteisen voor de aannemer. De kans bestaat dat tijdens uitvoering de dijkovergang en het strand lastig begaanbaar zijn. De aannemer dient vanuit de contracteisen zorg te dragen voor de bereikbaarheid van het strand inclusief ruimte om te keren als zijnde bestaande functionaliteit. Hierover dient de aannemer met de insprekers nadere afspraken te maken.
6.3	De dijk gaat breder worden. Op het stuk dat breder gaat worden, staat buitendijks een schuur. Dit is de schuur die hoort bij de vuurtoren. Afgevraagd wordt wat met de schuur gaat gebeuren, waar gaat deze naar toe en hoe wordt de tussenliggende periode opgelost. De schuur staat vol met spullen.	In de contracteisen voor de aannemer is het realiseren van een nieuw bijgebouw voor de Vuurtoren opgenomen. Deze komt op de ligweide op dezelfde positie als de huidige schuur. In het contract met de aannemer wordt opgenomen dat deze een veilige tussenopslag moet verzorgen nabij de schuur voor de periode dat de oude schuur weg is en de nieuwe schuur nog niet is gerealiseerd.
6.4	Negentien jaar geleden heeft RWS toegezegd twee parkeerplaatsen boven op de dijk te realiseren. Insprekers willen deze parkeerplaatsen graag behouden.	Uitgangspunt is dat bestaande functies in stand blijven. In de contracteisen voor de aannemer is het terugbrengen van de parkeerplaatsen op de dijk nabij de vuurtoren opgenomen.
6.5	Er is sprake geweest om het stuk toegangsdijk tussen de vuurtoren en de dijk mee te nemen in de nieuwe plannen. Insprekers hebben hier niets terug van gezien.	De versterkte dijk wordt aangesloten op de toegangsdijk naar de vuurtoren. Aanvullend wordt langs de toegangsdijk zelf het stortsteen aan de noordzijde aangevuld, zodat er minder opspattend water op het voetpad terecht komt. Dit is in de contracteisen voor de aannemer opgenomen.
6.6	Het toegangshek naar de vuurtoren moet blijven staan op de plek waar hij nu staat.	Het toegangshek blijft op de huidige locatie gehandhaafd.
6.7	Insprekers hebben foto's naar RWS gestuurd over wat de wind doet met het strand. Op bepaalde momenten staan alle banken midden in het water. Insprekers hebben hier hun zorgen over.	Het strand blijft een buitendijks gebied dat onder invloed staat van wind en golven. Deze situatie blijft onveranderd.

Nr.	Vraag/issue:	Antwoord
7	<p>Inspreker woont bij de Rozewerf, aan de buitenzijde van het gemaal. Tot voor kort lag hier een aantal ligplaatsen voor roeiboten c.q. zeilboten. Inspreker ziet dit graag met de nieuwe plannen behouden. De ligplaatsen liggen op het dijktalud. Vanuit de Rozewerf is onder water een eigen haven zichtbaar. Vroeger had ieder terpje een eigen vissersgemeenschap. De boten hoorde van oudsher bij de terpen.</p>	<p>Het stallen van boten op het talud van de dijk is vanuit beheer niet wenselijk. In het verleden zijn hier ontheffingen voor verleend. Deze liepen af in februari 2018. De houders van ontheffingen zijn hierover per brief geïnformeerd en hebben de mogelijkheid gekregen tot oktober 2019 te verlengen. Geen van de houders van de ontheffingen heeft hiervan gebruik gemaakt. Momenteel zijn er dus geen geldige ontheffingen, maar wordt het continueren van het gebruik voor boten die er al lagen gedoogd. Deze gedoogsituatie duurt tot de start van de realisatie. Na de realisatie van de dijkversterking komen er geen ligplaatsen terug op de dijk.</p>
8	<p>Het verzwaren van dijken rond Marken is weggegooid geld als hier een dikke veenlaag ligt. Inspreker heeft zich laten voorlichten door ir. Boehmer en is het met hem eens dat de vaargeulen die nu gebaggerd worden een extra bedreiging voor waterkeringen is. Watervoerende lagen krijgen de kans om, met zwaar weer de juiste maanstand, onderspoeling en verweking te veroorzaken. Dit probleem speelde o.a. in 1916 en 1953 waarbij veel dijken tijdens doortij als een pudding in elkaar zakten om daarna te bezwijken en te breken. Hier speelde dus geen golfoverslag of hoog water. Dit watergevaar van onder is tot nu toe door onze bestuurders geheim gehouden.</p>	<p>Anders dan inspreker aangeeft voorziet het ontwerpprojectplan niet in de aanleg van vaargeulen. Wanneer er door de aannemer toch tijdelijke vaargeulen gewenst zijn, dan dient de aannemer aan te tonen dat deze tijdelijke vaargeulen geen negatief effect hebben op de stabiliteit van de waterkering.</p> <p>Ten aanzien van het door inspreker geschetst scenario geldt dat sinds de watersnoodramp van 1953 verschillende normen zijn ontwikkeld voor onze waterveiligheid. Deze zijn allen opgenomen in de Waterwet.</p> <p>De Waterwet schrijft voor dat er rekening moet worden gehouden met verschillende 'faalmechanismen'; niet alleen de bescherming van het achterland tegen hoog water en golfoverslag (faalmechanisme 'Hoogte') maar ook het faalmechanisme 'Macrostabieleit'. Zoals inspreker opmerkt, zijn in 1953 dijken bezweken doordat deze na het hoge water als een pudding in elkaar zakten. Dit is een zeer beeldende beschrijving van het faalmechanisme 'Macrostabieleit', waar in 1953 nog aanzienlijk minder over bekend was. Sinds 1953 is hier echter veel onderzoek naar gedaan en nu is dit faalmechanisme conform het wettelijk stelsel van waterveiligheidsnormering ook een standaard onderdeel waarmee rekening is gehouden in de technische studies en varianten welke ten grondslag liggen aan het ontwerpprojectplan.</p>

Nr.	Vraag/issue:	Antwoord
		<p>In de technische studies en varianten is gegeven het faalmechanisme ‘Macrostabieleit’ uitgebreid rekening gehouden met de aanwezige ondergrond. Hieruit blijkt dat het haalbaar is om een dijk te maken welke tot 2075 voldoet. Maatregelen om dit te bereiken zijn het wegbaggeren van het veen en dit vervangen door zand; of het veen gecontroleerd laten samenpersen. De uiteindelijke aanlegmethode wordt gekozen door de aannemer; deze zal moeten aantonen dat, rekening houdend met de aanwezigheid van de dikke veenlaag, diens ontwerp en uitvoeringsmethode leidt tot een oplossing welke tot en met 2075 blijft voldoen aan de normstelling conform de Waterwet.</p>
9.1	<p>De werkzaamheden vinden in de directe leefomgeving plaats. In dat licht benadrukt inspreker grote waarde te hechten aan het respecteren van de werktijden. Nabij bebouwing, zoals de Rozewerf, is echter verstoring van de nachtrust door (voorbereidende) werkzaamheden tussen 6.00 en 7.00 uur onwenselijk. Ook als men binnen de APV-normen van de gemeente Waterland blijft.</p>	<p>In alle gevallen dient de aannemer zich te houden aan het Bouwbesluit en de APV. Daarnaast wordt er in kader van de aanbesteding ook veel aandacht gevraagd voor het beperken van hinder. Zie hiervoor ook paragraaf 3.1.</p> <p>Hinder is helaas niet voorkomen en op voorhand kan ook niet worden uitgesloten dat er redenen zijn waarom werkzaamheden moeten plaatsvinden tussen 6.00 en 7.00 uur. De aannemer zal dit afstemmen met de direct betrokkenen en hij zal ook inzichtelijk moeten maken welke maatregelen worden getroffen om de hinder in dit geval tot een minimum te beperken.</p>
9.2	<p>Gelet op ervaringen uit het verleden prefereren insprekers trillingvrij duwen van damwanden als aanlegmethode. Aanvullend rekenen insprekers op een beproefde aanpak van de registratie van de eventuele gevolgen van de aanleg van damwanden en andere werkzaamheden met een nulmeting die eenduidig is zodat hierover geen enkele discussie of afwijkende interpretatie mogelijk is.</p> <p>Verder is de voorkeur om de damwanden bij Rozewerf te drukken in plaats van hoogfrequent te trillen (zie blz. 46 ontwerp-projectplan). Dit zorgt ervoor dat trillingen tot een minimum worden</p>	<p>Er bestaat een kans dat een grondkerende constructie nodig is om de stabiliteit te garanderen en/of als maatregel om de kans op schade te beperken. Voor het aanbrengen van grondkerende constructies zijn grofweg twee verschillende uitvoeringsmethodes te onderscheiden, te weten het (hoogfrequent) intrillen of het ‘indrukken’ van damwanden (bijvoorbeeld met de silent piler). Het lijkt op het 1^e gezicht voor de hand te liggen dat de risico’s het meest worden geminimaliseerd door gebruik te maken van methoden die uitgaan van het indrukken van damwanden. Dit impliceert een minimum aan trillingen.</p> <p>Echter, in eerdere uitvoeringsprojecten met dergelijke ‘trillingsvrije’ systemen is gebleken dat in bepaalde situaties, bijvoorbeeld in gebieden met</p>

Nr.	Vraag/issue:	Antwoord
	<p>beperkt en scheelt ook nog eens 20 dB (A) aan geluidsoverlast (zie blz. 46 ontwerpprojectplan).</p>	<p>slappe grondlagen, trillingen toch <i>boven de grenswaarden</i> uitkomen. Dit kan bijvoorbeeld in het geval van de silent piler veroorzaakt worden doordat de silent piler zich horizontaal over de damwanden verplaatst en op deze wijze trillingen veroorzaakt in de slappe grondlagen. In dergelijke situaties bleven, bij gebruik van <i>'trilling-arme'</i> systemen (hoogfrequent trilblok), de effecten op omliggende bebouwing juist <i>onder de grenswaarden</i>. Gezien deze ervaringen zijn er geen contracteisen voor de aannemer opgenomen met betrekking tot de uitvoeringsmethode voor het aanbrengen van grondkerende constructies. Zie verder ook het antwoord in paragraaf 3.1.</p>
<p>9.3</p>	<p>Insprekers hebben een lichte voorkeur voor de gepresenteerde variant Compact Hoog, met dien verstande dat kadastrale grenzen te allen tijde gerespecteerd worden.</p> <p>Insprekers willen pas definitief een voorkeur uitspreken als de constructie-eiligheid van hun woningen, en dan met name van de drie woningen direct aan de dijk, gegarandeerd is. Juist bij de variant Compact Hoog waarbij de damwand dicht bij de huizen wordt aangebracht, bestaat grote onzekerheid hoe de terp waarop Rozewerf gebouwd is, zich zal gedragen.</p> <p>De terp als grondlichaam drijft immers als het ware op het veen en er is geen garantie dat een damwand de ligging en positie van de terp ongemoeid zal laten. Een definitieve keuze voor een bepaalde variant maken zij daarom pas in een later stadium als hierover meer zekerheid is gegeven. Natuurlijk willen insprekers graag een variant die recht doet aan de fraaiheid en de bijzondere ligging van Rozewerf, maar niet ten koste van grote risico's.</p> <p>Wellicht ten overvloede: de bestaande zwemsteiger dient teruggesloopt te worden en voor jong en oud toegankelijk voor recreatie blijven.</p>	<p>Rijkswaterstaat heeft in het contract opgenomen dat de aannemer voor de Rozewerf drie varianten in een werkplan nader moet uitwerken. Deze moeten uiteraard voldoen aan de randvoorwaarden zoals opgenomen in het projectplan en het Esthetisch Programma van Eisen (zie ook paragraaf 3.1), maar zijn niet noodzakelijkerwijs identiek aan de in de planstudiefase gepresenteerde varianten. Deze uitwerking bespreekt Rijkswaterstaat te zijner tijd samen met de aannemer, de bewoners en een nog op te richten kwaliteitsteam (Q-team) dat naast Rijkswaterstaat komt te bestaan uit de gemeente Waterland en de provincie Noord-Holland. De rol van dit Q-team is het adviseren van Rijkswaterstaat en de aannemer op ruimtelijke kwaliteit en inpassing met als kader ook het Esthetisch Programma van Eisen. De uiteindelijke afweging is echter aan Rijkswaterstaat.</p> <p>Damwand en beperking kans op schade Als aangegeven onder 9.2 is de grondkerende constructie voorlangs de Rozewerf een mogelijke maatregel om de kans op schade te beperken. Ook als een damwand nodig is, staat de locatie hiervan niet op voorhand vast. Voor de ontwerpvarianten en eventuele constructieve maatregelen dient de aannemer te onderbouwen op welke wijze hij schade en risico's tot een minimum beperkt.</p> <p>Kadastrale grenzen Uitgangspunt is dat er geen noodzaak is tot kadastrale aanpassingen. De systeemgrenzen waarbinnen het ontwerp dient te zijn ingepast vallen</p>

Nr.	Vraag/issue:	Antwoord
		<p>samen met de eigendomsgrenzen. Het is echter niet uit te sluiten dat bijvoorbeeld tijdelijk gebruik van gronden van derden nodig is. Als dit het geval is dient de aannemer overeenstemming met rechthebbenden te bereiken.</p> <p>Zwemsteiger Uitgangspunt is dat bestaande functies in stand blijven. Een zwemsteiger met de huidige functionaliteit komt in de nieuwe situatie terug.</p>
9.4	<p>In eerdere visualisaties van de splitsing van het omringdijkpad in een onderhoudspad op waterniveau en een wandelpad voor de huizen langs gaf een kleurverschil in bestrating de voorkeursroute voor fietsers en maaimaterieel duidelijk aan. Graag ziet inspreker deze verschillende kleuren van stenen in de bestrating terug tussen het wandelpad op de kruin, het wandelpad op de voorberm en het onderhoudspad op de voorberm. Dit moet ertoe leiden dat vooral fietsers over de voorberm gaan en onderhoudsmaterieel een eigen rijstrook heeft. Nu wordt het onderhoudspad vaak gevisualiseerd als een route over kaal basalt, insprekers zien dat liever gerealiseerd als een volwaardig bestraat pad.</p>	<p>De wijze van uitvoering van het wandel- en onderhoudspad is opgenomen in het Esthetisch Programma van Eisen (EPvE) dat ook is afgestemd met de bewoners van de Rozewerf. Zie voor meer informatie over het EPvE ook paragraaf 3.1.</p> <p>In het EPvE is het volgende opgenomen ten aanzien van het wandelpad:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Het wandelpad op de buitenberm is vanaf het verlaten van de kruin van de dijk in materiaal afwijkend van het wandelpad op de kruin en sluit aan bij de kleurstelling van het materiaal op de buitenberm (zwart/antraciet). Het wandelpad op de kruin bestaat uit gemêleerde roodbruin gebakken klinkers in Waal- of Lingeformaat in halfsteens verband. • Het wandelpad op de buitenberm is minimaal 2 meter breed. Voor beheervoertuigen moet 3 meter overrijdbare ruimte zijn op de buitenberm. Het onderhoudsmaterieel krijgt geen eigen rijstrook vanwege het beperkt aantal vervoersbewegingen. Tijdens beheer en onderhoud worden waar nodig conform wet- en regelgeving verkeersmaatregelen getroffen voor de verkeersveiligheid.
9.5	<p>Het maai- en onderhoudsmaterieel dat ingezet wordt, dient een zo laag mogelijk gewicht als nodig is voor een coherente uitvoering van de werkzaamheden, te hebben. Graag zien insprekers een maximaal tonnage of asdruk hiervoor opgenomen als referentie voor de uitvoerder en aannemer. Een nader vast te stellen maximaal totaalgewicht van</p>	<p>Het uitgangspunt is dat het onderhoud van de dijk in de toekomst wordt uitgevoerd door of namens het Hoogheemraadschap Hollands Noorderkwartier (HHNK). Voor de versterkte dijk is door Rijkswaterstaat en HHNK een beheer- en onderhoudsfilosofie uitgewerkt. Hierin is rekening gehouden met de specifieke kenmerken van Marken, zoals de slappe bodem, de kleinschaligheid, de kwetsbare belendingen en de matige bereikbaarheid. Na oplevering van de dijkversterking</p>

Nr.	Vraag/issue:	Antwoord
	materieel zou ook kunnen bijdragen aan het verminderen van overlast.	<p>vindt het beheer en onderhoud mechanisch plaats met materieel dat is aangepast op de kleinschaligheid van de dijk, waar mogelijk in de toekomst aangevuld met begrazing door schapen.</p> <p>De beheer- en onderhoudsfilosofie is vertaald naar contracteisen voor de aannemer. Zo is de contracteis opgenomen dat het te berijden gedeelte van de dijk een vrij indeelbare verkeersbelasting van 6 kPa over een breedte van 2,5 m moet kunnen dragen. Deze en andere uitgangspunten voor de versterkte dijk landen weer in de toekomstige onderhoudscontracten van HHNK. Ook voor deze contracten geldt dat de aannemer zijn werkzaamheden dient te beheersen, zodanig dat het werk wordt gerealiseerd met minimale hinder voor de omgeving.</p>
9.6	Van de voorkeursvariant Compact Hoog zijn drie varianten te leveren door de aannemer voorzien. Insprekers wensen uitdrukkelijk gekend te worden in deze varianten en verwachten van de aannemer dat deze openstaat voor suggesties onzerzijds waarbij uiteraard de vastgelegde randvoorwaarden inzake waterveiligheid et cetera door insprekers onderschreven worden.	Zie 9.3.
9.7	Graag zien insprekers de toezegging vastgelegd dat de doorlooptijd van werkzaamheden zo kort mogelijk wordt gehouden en de bereikbaarheid van het water gedurende de werkzaamheden mogelijk blijft. Uiteraard zijn insprekers voorstander van een zorgvuldige en kwalitatief goede uitvoering maar dit mag er niet toe leiden dat Marken voor vele jaren wordt omringd door zandduinen. Het mooie beeld van het eiland Marken is dan voor jaren verstoord en overlast van voortdurende werkzaamheden is zeer onwenselijk. Sturing op planning, ook bij 'compact profiel' binnen het projectplan is een belangrijke voorwaarde voor een succesvol verloop van de werkzaamheden,	Er is begrip voor het verzoek om de uitvoeringsperiode te beperken. Ook wij streven naar een goede bereikbaarheid en het voorkomen van onnodige afsluitingen tijdens de uitvoering. Dit moet echter wel op een zorgvuldige en veilige manier. Dit wil niet zeggen dat er geen maatwerk mogelijk is, mits de veiligheid maar is gegarandeerd en dit ook inpasbaar is in de uitvoering van de aannemer. Of en welke mogelijkheden er bestaan zal in overleg met de aannemer nader moeten worden uitgewerkt in de werkplannen.

Nr.	Vraag/issue:	Antwoord
9.8	<p>Voor het overige nemen insprekers dezelfde standpunten in als de Eilandraad waar in hun zienswijze expliciet naar Rozewerf wordt verwezen. U zult wellicht in de tekst doublures aantreffen. Die zijn ontstaan uit de behoefte de importantie van deze punten extra te benadrukken.</p>	<p>Waarvan akte.</p>
10.1	<p>Eilandraad beschouwen als belanghebbende</p> <p>Op blz. 52 van het ontwerp-projectplan (hoofdstuk 7, Procedure), leest u de betrokkenheid van de Eilandraad bij het dijkversterkingsproject Marken. Naast de werkgroep Dijkversterking, hebben ook de werkgroepen Natuur & Milieu en Toerisme hun steentje bijgedragen. Deze werkgroepen bestaan uit inwoners van Marken die op hun beurt weer veel contact over dit onderwerp hebben met dorpsgenoten. Ook staat de dijkversterking de afgelopen jaren vaak op de agenda van onze tweejaarlijkse openbare vergadering. Daar worden inwoners door inspreker geïnformeerd en is inbreng van kritiek en suggesties mogelijk. Verder informeert inspreker de inwoners van Marken via een periodiek huis aan huis informatiebulletin en onze website.</p> <p>Inspreker ondervindt veel steun onder de Marker bevolking en zij geven aan blij te zijn dat betreffende werkgroepen hun kennis en ervaring namens Marken inbrengen. Daarmee kan worden gesteld dat stichting Eilandraad Marken als (indirect) belanghebbende kan worden aangemerkt. De stichting ondervindt daarbij natuurlijk zelf geen hinder of schade van dit dijkversterkingsproject. Daarom is het ook erg belangrijk dat de direct belanghebbenden, dus diegenen die daadwerkelijk te maken krijgen met overlast en mogelijke schade, formeel worden betrokken bij bijvoorbeeld werkplannen van de aannemer. Dit leest inspreker ook terug in het ontwerp-</p>	<p>De Eilandraad en haar werkgroepen zijn een belangrijke partner voor Rijkswaterstaat. Ook in het vervolgproces zetten wij deze (constructieve) samenwerking graag voort.</p> <p>De Eilandraad is in het definitief projectplan toegevoegd als belanghebbende.</p>

Nr.	Vraag/issue:	Antwoord
	<p>projectplan, echter de Eilandraad wordt daar dus niet meer als belanghebbende genoemd. Dat ziet inspreker dus graag anders.</p>	
<p>10.2</p>	<p>Procesafspraken en beoordeling documenten De zienswijze van inspreker als (indirect) belanghebbende (zie zienswijze 1) op het onderdeel procesafspraken en beoordeling documenten is als volgt:</p> <p>1) Uitvraag aannemer Betrek de Eilandraad bij het opstellen van de uitvraag aan de aannemer zodat beoordeeld kan worden of de eerder besproken en via brieven, verslagen en andere documenten vastgelegde aandachts- en uitgangspunten voldoende SMART zijn verwoord. Tevens kan dan worden beoordeeld of de meekoppelkansen, vooral ook die aan de niet in het ontwerp-projectplan opgenomen Noordkade, voldoende zijn meegenomen.</p> <p>2) Gunning aannemer Laat de Eilandraad, in het kader van voortzetten van het participatietraject, mede de inschrijvingen van de aannemers beoordelen op het punt Planning en BLVC (Bereikbaarheid, Leefbaarheid, Veiligheid en Communicatie). Geef dan bij voorkeur de Eilandraad een formele stem in het toetsteam door de beoordelingen van de Eilandraad mee te laten wegen in de scores binnen de BPKV (Beste Prijs Kwaliteit Verhouding).</p> <p>3) werkplannen aannemer Laat de Eilandraad om dezelfde reden alle werkplannen van de aannemer beoordelen. Dit voorafgaand aan formele toetsing en goedkeuring door Rijkswaterstaat. De volgende werkplannen leest inspreker terug in het ontwerp-projectplan: Planning, KNRM, Vuurtoren, Rozewerf, Binnenzijde Haven, Ecologie,</p>	<p>Rijkswaterstaat heeft op deze punten nadere afspraken met de werkgroep Dijkversterking van de Eilandraad gemaakt. Deze komen in het kort op het volgende neer:</p> <p>Uitvraag aannemer Via het proces van system engineering (SE) zijn de klanteisen van belanghebbenden, waaronder de Eilandraad, opgehaald en beoordeeld. De wijze waarop de klanteisen zijn afgehandeld is afgestemd met de belanghebbenden. Dit proces is met de Eilandraad besproken.</p> <p>De met de partners overeengekomen meekoppelkansen (incl. Noordkade) zijn opgenomen in het contract. De in de uitvraag opgenomen eisen zijn door de partners beoordeeld en akkoord bevonden. Daarmee is geborgd dat alle gehonoreerde eisen/wensen zijn verwerkt in het aanbestedingsdossier .</p> <p>Gunning aannemer De gunningscriteria voor de Beste prijs-kwaliteitverhouding (BPKV) zijn in samenwerking met de Eilandraad opgesteld. De inbreng van de Eilandraad op de BPKV is tijdens een meerwaardesessie opgehaald. Eenzelfde sessie is uitgevoerd met Rijkswaterstaat, HHNK, de provincie en de gemeente. De resultaten van alle sessies zijn verzameld en hieruit zijn de criteria voor de BPKV vastgesteld. De aanbiedingen van de aannemers worden gescoord volgens deze criteria. Aannemers kunnen alleen beloofd worden als ze concrete voorstellen doen om meerwaarde op deze criteria te leveren. In de verschillende overlegmomenten is aan de betrokkenen een terugkoppeling gegeven over de resultaten. Met de Eilandraad is afgesproken om in aanloop naar de aanbesteding door te spreken hoe wordt vastgesteld dat een aannemer meerwaarde levert.</p> <p>Op grond van Europese aanbestedingsregels ligt de verantwoordelijkheid voor de beoordeling en</p>

Nr.	Vraag/issue:	Antwoord
	<p>Tegengaan verstuiven zand en Toegankelijkheid pad bestaande kade. Daar wordt inspreker dus graag bij betrokken in het belang van alle inwoners van Marken.</p>	<p>gunning bij de aanbestedende dienst, in dit geval Rijkswaterstaat. Om vermoedens of de schijn van belangenverstrengeling dan wel persoonlijke voorkeuren in de beoordeling te voorkomen, worden derden niet in dit proces betrokken. In het gunningsbesluit motiveert Rijkswaterstaat wel op welke gronden (criteria) het besluit is genomen. De Eilandraad krijgt conform afspraak na gunning een toelichting op het gunningsbesluit en daarbij horende motivatie.</p> <p>Werkplannen aannemer Zie paragraaf 3.1.</p>
<p>10.3</p>	<p>BLVC Uiteraard vindt inspreker het haar plicht om namens de inwoners van Marken toe te zien op een goede Bereikbaarheid, Leefbaarheid, Veiligheid en Communicatie. Per onderdeel vindt u hieronder de aanscherpingen van inspreker. Deze graag verwerken in het definitieve projectplan zodat ze mede de basis vormen voor de door de aannemer op te stellen werkplannen.</p>	<p>Waarvan akte. Zie verder ook paragraaf 3.1.</p>
<p>a</p>	<p>Bereikbaarheid In het ontwerp-projectplan staat duidelijk aangegeven dat aanvoer over het water en/of over het eigen werk dient plaats te vinden. Inspreker ondersteunt dit van harte. Omdat de omringdijk Marken tevens een mooie en formele wandelroute voor inwoners en bezoekers is, moeten die zo veel mogelijk worden gefaciliteerd. Dit kan enerzijds door ervoor te zorgen dat de uitvoeringsperiode zo kort mogelijk is. Anderzijds door tijdelijke maatregelen te treffen zodat de omringdijk, of delen daarvan, veilig toegankelijk zijn voor wandelaars.</p>	<p>Er is begrip voor het verzoek om de uitvoeringsperiode te beperken. Ook wij streven naar een goede bereikbaarheid en het voorkomen van onnodige afsluitingen tijdens de uitvoering. Dit moet echter wel op een zorgvuldige en veilige manier. Dit wil niet zeggen dat er geen maatwerk mogelijk is, mits de veiligheid maar is gegarandeerd en dit ook inpasbaar is in de uitvoering van de aannemer. Of en welke mogelijkheden er bestaan zal in overleg met de aannemer nader moeten worden uitgewerkt in de werkplannen.</p>
<p>b</p>	<p>Leefbaarheid De leefbaarheid is vooral gediend bij zo min mogelijk overlast. Dit betekent geluid, trillingen en stof tot een minimum beperken. Dit geldt dan zowel voor de uitvoerings- als definitieve situatie.</p>	<p>Voor het antwoord op deze zienswijze wordt allereerst ook verwezen naar paragraaf 3.1.</p> <p>Geluid In alle gevallen dient de aannemer zich te houden aan het Bouwbesluit en de APV. Daarnaast wordt er</p>

Nr.	Vraag/issue:	Antwoord
	<p>Geluid: Qua geluid verwijst inspreker naar de APV van de gemeente Waterland die onverkort van toepassing moet zijn. Werktijden tussen 6.00 en 7.00 uur 's ochtends (zie blz. 46 ontwerp-projectplan) kunnen op zich wel, mits men binnen de geluidsgrenzen zoals aangegeven in de APV blijft. Nabij bebouwing, zoals de Rozewerf, is echter verstoring van de nachtrust door (voorbereidende) werkzaamheden tussen 6.00 en 7.00 uur onwenselijk. Ook als men binnen de APV normen blijft.</p> <p>Trillingen: Waar het gaat om trillingen is het niet alleen belangrijk dat er modern materieel wordt ingezet (zie blz. 47 ontwerp-projectplan), maar dat vooral deskundig personeel dit materieel bedient. Hard rijden, schudden en ander ondeskundig gebruik zijn juist de grootste veroorzakers van trillingen. Hier dient vooral aandacht aan te worden besteed nabij woningen zoals op de Rozewerf en aan de Haven. Een nader vast te stellen maximaal totaalgewicht van materieel zou ook kunnen bijdragen aan het verminderen van overlast. Verder is de voorkeur om de damwanden bij Rozewerf te drukken in plaats van hoogfrequent te trillen (zie blz. 46 ontwerp-projectplan). Dit zorgt ervoor dat trillingen tot een minimum worden beperkt en scheelt ook nog eens 20 dB (A) aan geluidsoverlast (zie blz. 46 ontwerp-projectplan). Aanvullend rekenen de bewoners van Rozewerf op een beproefde aanpak van de registratie van de eventuele gevolgen van de aanleg van damwanden en andere werkzaamheden met een nulmeting die eenduidig is zodat hierover geen enkele discussie of afwijkende interpretatie mogelijk is.</p> <p>Stof: Stof is vooral te verwachten in droge perioden. Enerzijds stof dat wordt</p>	<p>in kader van de aanbesteding ook veel aandacht gevraagd voor het beperken van hinder. Zie hiervoor ook paragraaf 3.1.</p> <p>Hinder is helaas niet voorkomen en op voorhand kan ook niet worden uitgesloten dat er redenen zijn waarom werkzaamheden moeten plaatsvinden tussen 6.00 en 7.00 uur. De aannemer zal dit afstemmen met de direct betrokkenen en hij zal ook inzichtelijk moeten maken welke maatregelen worden getroffen om de hinder in dit geval tot een minimum te beperken.</p> <p>Trillingen Het beperken van trillingen als gevolg van bediening en bewegingen van materieel is een onderdeel van de algemene contractvoorwaarde om hinder te minimaliseren. De uitvoeringswijze wordt gegeven deze contractvoorwaarde door de aannemer uitgewerkt.</p> <p><i>Grondkerende constructie (damwand)</i> Er bestaat een kans dat een grondkerende constructie nodig is om de stabiliteit te garanderen en/of als maatregel om de kans op schade te beperken. Voor het aanbrengen van grondkerende constructies zijn grofweg twee verschillende uitvoeringsmethodes te onderscheiden, te weten het (hoogfrequent) intrillen of het 'indrukken' van damwanden.</p> <p>Het lijkt op het eerste gezicht voor de hand te liggen dat de risico's het meest worden geminimaliseerd door gebruik te maken van methoden die uitgaan van het indrukken van damwanden. Dit impliceert een minimum aan trillingen. Echter, in eerdere uitvoeringsprojecten met dergelijke 'trillingsvrije' systemen is gebleken dat in bepaalde situaties, bijvoorbeeld in gebieden met slappe grondlagen, trillingen toch <i>boven de grenswaarden</i> uitkomen. Dit kan bijvoorbeeld in het geval van de silent piler veroorzaakt worden doordat de silent piler zich horizontaal over de damwanden verplaatst en op deze wijze trillingen veroorzaakt in de slappe grondlagen. In dergelijke situaties bleven, bij gebruik van 'trillingsarme' systemen (hoogfrequent trilblok), de effecten op omliggende bebouwing juist <i>onder de</i></p>

Nr.	Vraag/issue:	Antwoord
	<p>veroorzaakt doordat materieel over een stoffige ondergrond rijdt. Anderzijds doordat zand van de dijk in aanleg bij harde wind verstuift. Inspreker mist in het ontwerp-projectplan een SMART beschrijving. Daarmee zal het lastig worden om bij de aannemer maatregelen of te dwingen. Daarom is het in haar ogen beter om op voorhand beheersmaatregelen te beschrijven zoals nat houden van transportroutes en afdekken van zandophogingen met materialen die verstuiven van zand tegengaan.</p>	<p><i>grenswaarden</i>. Gezien deze ervaringen zijn er geen contracteisen voor de aannemer opgenomen met betrekking tot de uitvoeringsmethode voor het aanbrengen van grondkerende constructies. Zie verder ook het antwoord in paragraaf 3.1.</p> <p>Voor wat betreft het antwoord op de wijze van nulmeting en monitoring wordt verwezen naar het antwoord in paragraaf 3.1.</p> <p>Stof Zoals aangegeven krijgt het minimaliseren van hinder in het contract en de aanbesteding bijzondere aandacht. Stof en/of het verstuiven van zand geldt hierbij als één van de mogelijke hinderbronnen. Ook in het ontwerpprojectplan wordt ingegaan op het stuiven van zand als hinderbron. Zo dient de aannemer in de werkplan(nen) aan te geven op welke wijze overlast als gevolg van stof en/of verstuiving van zand wordt beperkt. Mogelijke hinder beperkende maatregelen zijn:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Het nathouden van de zandophogingen en werkwegen; • Het zo snel mogelijk afdekken van de zandophogingen met grond; • Plaatsen van anti-stuifschermen of het aanbrengen van beplanting op bijvoorbeeld de voorbelastingen; • Het schoonhouden van de wegen in het achterland. <p>De in te zetten hinder beperkende maatregelen worden door de aannemer in het plan van aanpak bij de aanbesteding en de werkplannen vastgesteld.</p>
c	Veiligheid	
	<p>Waterveiligheid: Waar het gaat om waterveiligheid moet uiteraard alles in het werk worden gesteld zodat de bestaande nog waterkerende omringdijk niet bezwijkt ten gevolge van de werkzaamheden. Denk dan aan het handhaven van de gewichtsbepanking op de bestaande omringdijk en een goede uitvoeringswijze van het zogenaamde 'compacte profiel' (zetting door</p>	<p>De waterveiligheid in zowel de realisatiefase als de gebruiksfase heeft prioriteit voor Rijkswaterstaat. Het contract voor de aannemer bevat het kader op basis waarvan dient te zijn aangetoond dat de waterveiligheid in alle fases van het werk is gegarandeerd. Ook in de aanbesteding krijgt waterveiligheid de aandacht. Zo dienen inschrijvers in een plan de aanpak te beschrijven hoe zij:</p>

Nr.	Vraag/issue:	Antwoord
	<p>voorbelasting van zand) en 'maximaal profiel' (wegbaggeren veen en vervangen door zand). Dat de risico's van te snelle ophoging groot zijn, is recent gebleken bij de dijkversterking Hoorn-Amsterdam. Daar is het nabij Uitdam mis gegaan. Veen werd opgeperst en de ophoging verdween als sneeuw voor de zon. <i>Noot van de redactie: Inspreker heeft ter illustratie een foto bijgevoegd.</i> Inspreker mist in het ontwerp-projectplan de beschrijving van beheersing van dit soort geotechnische risico's.</p>	<p>(1) komen tot een aantoonbaar veilig ontwerp van de primaire waterkering en</p> <p>(2) de waterveiligheid tijdens het werk borgen.</p> <p>De door inspreker aangehaalde geotechnische risico's zijn hierin een belangrijk element en zijn voldoende onderkend.</p>
	<p><i>Veiligheid voor omstanders tijdens de uitvoering:</i> Waar het gaat om veiligheid van omstanders tijdens de uitvoering, is strikt gescheiden houden van werkgebieden en openbare gebieden uiteraard het beste. Tegelijkertijd zit Marken niet te wachten op onnodige afsluitingen en kunnen dijkvakken in bepaalde fasen toch toegankelijk worden gemaakt voor recreatie zoals wandelen. Om een te stringente benadering van de aannemer te voorkomen, graag genoemde ambitie duidelijker een plaats geven in het projectplan. Dus niet, zoals er nu op blz. 50 van het ontwerp-projectplan staat: 'In principe is het pad afgesloten, tenzij de veiligheid voldoende is geborgd.' Maar gaan voor meer ambitie door aan te geven hoe toegankelijkheid zo veel mogelijk gerealiseerd kan worden</p>	<p>Er is begrip voor het verzoek om de uitvoeringsperiode te beperken. Ook wij streven naar een goede bereikbaarheid en het voorkomen van onnodige afsluitingen tijdens de uitvoering. Dit moet echter wel op een zorgvuldige en veilige manier. Dit wil niet zeggen dat er geen maatwerk mogelijk is, mits de veiligheid maar is gegarandeerd en dit ook inpasbaar is in de uitvoering van de aannemer. Of en welke mogelijkheden er bestaan zal in overleg met de aannemer nader moeten worden uitgewerkt in de werkplannen.</p>
<p>d</p>	<p>Communicatie Qua communicatie blijft inspreker sowieso in gesprek met Rijkswaterstaat. Zij zijn hun formele aanspreekpunt. Tegelijkertijd zou het ook goed zijn als er een uitvoeringsoverleg komt samen met de aannemer. De mede door inspreker te beoordelen werkplannen vormen dan de basis. Doel is om uiteindelijk binnen de kaders van Planning en BLVC een kwalitatief goede dijkversterking te realiseren. Samenwerking en vertrouwen staan daarbij voorop, maar hebben wel</p>	<p>Onderdeel van de aanbesteding is dat de aannemer een plan moet indienen over de wijze van communicatie en participatie met stakeholders tijdens de uitvoering.</p> <p>Voor meer informatie en wijze waarop wordt omgegaan met de werkplannen, wordt verwezen naar paragraaf 3.1.</p>

Nr.	Vraag/issue:	Antwoord
	<p>een fundament nodig van goede procesafspraken en dito werkplannen. Het voorstel van inspreker is dat de aannemer bij inschrijving met een plan komt hoe zij de Eilandraad, direct belanghebbenden en overige inwoners en bedrijven op Marken denkt aan te haken. Een goed plan, waar de Eilandraad dus graag mede de beoordeling van doet, scoort dan hoog binnen de BPKV en vergroot de kans dat de betreffende aannemer het werk gegund krijgt.</p>	
<p>10.4</p>	<p>Planning en zetting Op blz. 39 van het ontwerp-projectplan staat dat de uitvoering in 2021 start en naar verwachting in 2025 eindigt. Er wordt rekening gehouden met 1 jaar aanbrengen voorbelasting, 2 jaar zettingstijd en 1 jaar realisatie/afwerking. Deze planning past bij het 'compacte profiel' die werkt met voorbelasting. Echter die werkwijze betekent een groot risico voor de uitvoeringstijd. Voordat een volgende voorbelastingslaag aangebracht kan worden, moet dit zinvol zijn (waterspanning voldoende gezakt), maar ook veilig zijn (niet te veel en te snel). Hoe het mis kan gaan, hebben we dus recent kunnen zien bij Uitdam. Besef daarbij dat er bij het 'compacte profiel' uiteindelijk 2,5 tot 3 meter zetting op moet treden voordat een restzettingseis van 30 cm in 50 jaar tot de mogelijkheden behoort. Dat is aanzienlijk!</p> <p>Het is bij de Zuidkade aan de aannemer om een keuze te maken tussen 'compact profiel' en 'maximaal profiel'. Echter het nu helemaal vrij laten van de uitvoeringstijd vinden wij geen goede zaak. Uiteraard gaan ook wij voor een zorgvuldige en kwalitatief goede uitvoering, maar dit mag er niet toe leiden dat Marken voor vele jaren wordt omringd door zandduinen. Het mooie beeld van het eiland Marken is dan voor jaren verstoord en overlast van voortdurende</p>	<p>De genoemde mogelijke uitvoeringsvarianten (compact en zandcunet) zijn gebruikt om het (maximaal) ruimtebeslag vast te stellen. Het uiteindelijke ontwerp en de uitvoeringswijze zijn aan de aannemer mits de uitvoeringswijze past binnen de geldende wet-/regelgeving, het contract en het ontwerpprojectplan. Om de risico's op zetting te minimaliseren dienen inschrijvers in een plan de aanpak wel te beschrijven hoe zij (1) komen tot een aantoonbaar veilig ontwerp van de primaire waterkering, (2) de waterveiligheid tijdens het werk borgen en (3) de zetting beheersen door bijvoorbeeld betrouwbare zettingsprognoses, gecontroleerd zettingsverloop en flexibiliteit tijdens de realisatie.</p> <p>De feitelijke doorlooptijd van de realisatie volgt uit deze stappen. Juist het strak sturen op tijd kan leiden tot het optreden van verstoringen in de aanleg zoals de inspreker als voorbeeld geeft.</p> <p>Tot slot, wordt er natuurlijk ook lering getrokken uit incidenten zoals Uitdam om herhaling in de toekomst te voorkomen.</p>

Nr.	Vraag/issue:	Antwoord
	<p>werkzaamheden houdt onnodig lang aan. Zoek dus een modus om ook bij 'compact profiel' op planning te kunnen sturen en geef dit een plek binnen het projectplan. Wellicht kiest de aannemer bij de Zuidkade zelf voor het 'maximaal profiel' en is uitvoeringstijd en zetting sowieso beter te borgen. De veenlaag wordt immers weggebaggerd. Wij vrezen echter dat kosten de doorslag gaan geven om juist niet voor het 'maximaal profiel' te kiezen. Daarom pleiten wij ervoor om planning zwaar mee te laten tellen binnen de BPKV-gunning aan de aannemer.</p>	
10.5	Overslag, verzadiging en watersysteemanalyse	
a	<p>Er is in overleg met ons gekozen voor een overslagbestendige dijk. Gesprekken daarover, en vooral over het toegestane overslagdebiet, hebben heel wat voeten in de aarde gehad. Daar zijn zelfs de deltacommissaris en de burgemeester bij betrokken geweest. Uiteindelijk zijn wij akkoord gegaan met een overslagdebiet van 5 liter per meter per seconde (zie blz. 13 ontwerp projectplan). Vooral verzadiging van de dijk moet daarbij worden voorkomen. Opmerkelijk is (zie blz. 47 Deelrapport Bodem en Zetting) dat er al bij 1 liter per meter per seconde wordt gesproken over verzadiging. Er dienen dus voldoende maatregelen te worden getroffen om deze verzadiging tegen te gaan en dat lezen we onvoldoende terug in het ontwerp-projectplan.</p>	<p>De aannemer dient in zijn aanbieding en uitwerking aan te tonen dat de waterkering als gevolg van verzadiging niet kan afschuiven. Hiervoor kan hij ook verschillende preventieve maatregelen inbrengen waarbij te denken valt aan bijvoorbeeld drainagevoorzieningen en het aanbrengen van goede kleibekleding.</p>
b	<p>Bij een kilometer dijk is bij 5 liter per meter per seconde het overslagdebiet 18.000 m³/uur. Dan is langdurige zware regenval nog niet meegerekend. Feit is dat het gemaal bij Rozewerf ongeveer 2.000 m³/uur aan kan, Marken buffercapaciteit heeft en daarnaast noodpompen ingezet kunnen worden bij de aansluiting van de verbindingsdijk (Het Kruis). Een watersysteemanalyse is echter nodig om</p>	<p>HHNK is verantwoordelijk voor het beheer van het watersysteem. De watersysteemanalyse voor Marken is begin 2019 door HHNK uitgevoerd en de resultaten zijn 5 juli 2019 aan de Eilandraad gepresenteerd. Naar aanleiding van vragen van de Eilandraad is deze nogmaals door HHNK toegelicht in het najaar van 2019.</p>

Nr.	Vraag/issue:	Antwoord
	<p>te bepalen of Marken geen waterschade oploopt bij extreme weersomstandigheden.</p> <p>Omdat het Hoogheemraadschap Hollands Noorderkwartier (HHNK) verantwoordelijk is voor de afwatering binnen Marken, hebben wij begin 2018 aangedrongen op zo een watersysteemanalyse die dus rekening houdt met zowel golfoverslag als zware regenval. Reeds in 2014 was dit onderwerp van gesprek als onderdeel van de pilot Meerlaagsveiligheid. Het HHNK was daar toen ook bij betrokken, maar kwam niet verder dan een analyse op basis van maatgevende zware buien.</p> <p>Het HHNK heeft ons echter in mei 2018 schriftelijk toegezegd om alsnog een totale watersysteemanalyse uit te voeren. Dit is een jaar na dato nog steeds niet gebeurd. Wat ze wel hebben gedaan, is het vergroten van twee duikers aan het Zereiderpad. Verder hebben zij de duiker onder de Walandweg ter hoogte van het Zereiderpad geïnspecteerd. De renovatie en eventuele vergroting daarvan moet echter nog volgen. Tegelijkertijd heeft het HHNK begin 2018 geweigerd om een door ons voorgestelde duiker bij Het Kruis als meekoppelkans te financieren. Deze duiker achten wij nodig voor een goede afwatering naar het gemaal bij Rozewerf. Wij zien deze duiker gelukkig nog wel terug op een tekening van het referentieontwerp die bij het ontwerpprojectplan hoort. Wij vragen om deze alsnog aan te leggen door dit nadrukkelijk op te nemen in de uitvraag naar de aannemer.</p> <p>Voor ons is het aantoonbaar kunnen borgen van een goede afwatering bij extreme golfoverslag en zware buien een harde randvoorwaarde om in te kunnen stemmen met het nu voorliggende ontwerp-projectplan dijkversterking Marken. Dit moet daarom een plek krijgen</p>	<p>Overslagdebiet waterkering HHNK heeft door HKV nader onderzoek laten uitvoeren naar het overslagdebiet. Het overslagdebiet van 5 l/m/s vindt pas plaats op moment dat ook de dijk mag doorbreken (1 keer in 833 jaar). Dit is geen maatgevende situatie waarop het watersysteem wordt ontworpen.</p> <p>Watersysteemanalyse HHNK In de watersysteemanalyse is rekening gehouden met de maatgevende weersomstandigheid. Er zijn geen gecombineerde berekeningen uitgevoerd voor overslag in combinatie met een aanhoudende zware regenbui, deze combinatie van extremen van zware storm en stilstaande zware regenbui komt in de praktijk vrijwel niet voor. Bij extreme weersomstandigheden neemt HHNK op andere manier maatregelen om waterschade te voorkomen, zoals het inschakelen van noodpompen.</p> <p>Duiker bij Het Kruis In de voorbereiding van het ontwerpprojectplan is de noodzaak/wenselijkheid van deze duiker beoordeeld door HHNK. De conclusie van HHNK is dat deze duiker niet noodzakelijk is voor de afwatering. Om die reden is de duiker bij Het Kruis als meekoppelkans afgefallen. In het definitief Projectplan is deze duiker van bedoelde tekening afgehaald.</p>

Nr.	Vraag/issue:	Antwoord
	<p>in het definitieve projectplan. Daaruit moet blijken dat Marken volgens de wettelijke normen waterveilig is. Voor ons betekent dit vooral ook dat wordt aangetoond dat het watersysteem op Marken voldoende buffer en afvoercapaciteit heeft en dat noodpompen bij Het Kruis goed kunnen functioneren.</p>	
c	<p>De Noordkade tussen de Vuurtoren en de Bukdijk hoort niet bij de versterkingsopgave. Daar wordt in 2023 pas weer naar gekeken op basis van de dan geldende nieuwe normering (zie blz. 28 ontwerp-projectplan). Wij verbazen ons echter over de hoogteverschillen, en dan zeker nabij de Vuurtoren. Volgens het ontwerp-projectplan is de hoogte nabij de Vuurtoren 1,60 m +NAP. In werkelijkheid is dat op dit moment 1,55 m +NAP. De ontwerphoogte bij de Zuidkade net aan de andere kant van de Vuurtoren is 2,37 m +NAP. Dat is een verschil van 82 cm, en na oplevering van de dijk op basis van een restzettingseis van 30 cm zelfs 112 cm. Dit zijn aanzienlijke verschillen terwijl de strijklengte, en daarmee scheefstand en waterhoogte, bij storm gelijk is. Het verschil zou dan nog in de golfoploop kunnen zitten vanwege mogelijke ondieptes voor de Noordkade en flauwer buitentalud. Wij zouden graag een berekening zien van de golfoverslag bij de Noordkade in geval van extreme weersomstandigheden. De resultaten daarvan kunnen dan worden meegenomen als input voor de watersysteemanalyse.</p>	<p>Het klopt dat de Noordkade niet binnen de scope van de dijkversterking valt. De beoordeling, conform het WBI, staat voor 2023 op het programma. Indien uit de beoordeling een versterkingsopgave komt, zal deze in overleg met HHNK worden geprogrammeerd. RWS heeft in 2015 een consequentieanalyse op de Noordkade gedaan, waarin is bepaald dat de Noordkade in ieder geval tot en met 2023 voldoet aan de norm.</p> <p>De hoogteverschillen komen voort uit het gegeven dat de Westkade en Zuidkade zijn ontworpen voor een levensduur van 50 jaar. Dit betekent dat in de ontwerphoogte naast zetting ook de autonome bodemdaling is meegenomen. Na gunning wordt door de aannemer de definitieve ontwerphoogte vastgesteld.</p> <p>De huidige situatie en ook de golfoverslag over de Noordkade bij extreme omstandigheden is meegenomen in de watersysteemanalyse en het onderzoek van HKV, zie ook punt 10.5 lid b.</p>
10.6	<p>Toevoegen meekoppelkansen parkeren Zuidzijde Haven Begin 2018 heeft besluitvorming plaats gevonden over diverse meekoppelkansen. Als Eilandraad zijn wij in 2017 nauw betrokken bij het identificeren van deze meekoppelkansen en zijn zeer tevreden met de gemaakte keuzes. Deze dragen immers bij aan de ruimtelijke en</p>	<p>Het parkeren in de Haven blijft, als zijnde bestaande functionaliteit, in de nieuwe situatie behouden. De alternatieve inrichtingsopties van het parkeren zijn zoals eerder besproken afhankelijk van het dijkontwerp. Voor het dijkontwerp spelen er meerdere belangen op thema's als ruimtelijke kwaliteit, waterveiligheid, zetting, onderhoud, natuur, financiering (aanleg/onderhoud), etc. Deze belangen sturen veelal aan op een dijkontwerp met</p>

Nr.	Vraag/issue:	Antwoord
	<p>recreatieve kwaliteit van Marken. Tijdens dat proces was echter nog niet bekend dat de Westkade buitendijks versterkt mocht worden. Daarvoor was onder meer extra natuuronderzoek nodig om vast te stellen of een buitendijkse versterking in de Gouwzee vergund zou kunnen worden. Dat lijkt het geval, echter wel zo beperkt mogelijk. Daarom is bij de Westkade alleen het `compacte profiel` een optie.</p> <p>Omdat dit profiel moet aansluiten op de wat verder naar buiten gelegen Zuidelijke kade van de haven (Hogedijk), ontstaat er ruimte om het parkeren ter plaatse anders in te richten. Ons doel is om het parkeren op de Hogedijk te verplaatsen naar de ruimte die ontstaat ten gevolge van de buitendijkse versterking. Reden hiervoor is een veel beter aanzicht van de haven van Marken. Dit doet recht aan de bijzondere historische kwaliteit van Marken en tegelijkertijd tast deze maatregel de belangen van de direct aanwonenden niet aan. Geparkeerde auto's van bewoners van de Havenbuurt en Melisvennen staan dan uit het zicht, maar toch op een acceptabele afstand van betreffende woningen.</p> <p>Wij hebben de bestaande toestand en de beoogde nieuwe situatie op twee tekeningen nader uitgewerkt en deze vindt u in de bijlagen bij deze brief. U ziet daarin ook ons voorstel om de dijk reeds op de kop van de Hogedijk aan te laten sluiten in plaats van wat verderop. Dit is logischer, mooier en leidt tot een groter strand.</p> <p>Om deze verbetering qua parkeren alsnog mogelijk te maken, verzoeken wij u dit op te nemen in het definitieve projectplan. Daarmee liggen de intentie en randvoorwaarden vast en ontstaat een basis voor nog nader te verlenen vergunningen. Omdat uiteindelijk ook gemeente Waterland nodig is voor diverse</p>	<p>een minimaal ruimtebeslag. Daarnaast gelden voor de kern-/beschermingszone van de waterkering strenge randvoorwaarden in het kader van stabiliteit en waterveiligheid.</p> <p>In uw zienswijze gaat de Eilandraad uit van het referentieontwerp, waarbij de aansluiting haaks op de havendam wordt gerealiseerd. De uiteindelijke ontwerpoplossing ligt echter bij de aannemer. Dit betekent dat vooralsnog het exacte ruimtebeslag onbekend is. Sluit de Westkade bijvoorbeeld in lijn aan op de havendam dan is er binnenwaarts een kleine berm met weinig inpassingsruimte.</p> <p>Samenvattend zijn de vergunningsvoorwaarden en het dijkontwerp bepalend voor het beantwoorden van de vraag of, en zo ja op welke wijze het parkeren anders is in te richten. Wanneer er meer duidelijkheid is over de ontwerprichting van de aannemer, verkennen wij graag met de gemeente Waterland en andere belanghebbenden deze meekoppelkans.</p>

Nr.	Vraag/issue:	Antwoord
	<p>vergunningen, hebben wij ons ontwerp op voorhand ook aan hen doen toekomen en toegelicht. Een en ander is vervolgens besproken binnen het college van B&W. Het resultaat daarvan is dat ook het college een voorstander is om deze nagekomen meekoppelkansen op te nemen in het definitieve Projectplan. Verder stelt het college voor om deze meekoppelkansen toe te voegen aan de bestaande lijst met meekoppelkansen. Dit dan zonder de in april 2018 door de gemeenteraad vastgestelde financiële bijdrage aan de set van meekoppelkansen te wijzigen.</p> <p>Bijlagen:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1) Bestaande toestand parkeren Havenbuurt Zuid d.d. 15 mei 2019 2) Schetsidee nieuw situatie parkeren Havenbuurt Zuid d.d. 15 mei 2019 	
<p>10.7</p>	<p>KNRM</p> <p>Waar het gaat om het ontwerp ter hoogte van de KNRM (Noordzijde haven), is er rechtstreeks overleg geweest tussen Rijkswaterstaat en de KNRM. De voorzitter van de werkgroep Dijkversterking van de Eilandraad is hierbij aangehaakt en verder is een lid van deze werkgroep ook een vertegenwoordiger van de KNRM. Wij gaan er vanuit dat de ISNRM zelf ook een zienswijze zal indienen om haar specifieke belangen te duiden en daarbij zullen verwijzen naar correspondentie en gespreksverslagen.</p> <p>Vanuit de Eilandraad letten wij vooral op de volledigheid van het ontwerp-projectplan. Omdat wij wat zaken missen (zie blz. 21 en 49 ontwerp-projectplan), dienen wij ook op het punt KNRM een zienswijze in. In het ontwerp-projectplan wordt immers alleen ingegaan op de functionaliteit van de aanlegsteiger. Er staat:</p> <p><i>‘Een remmings-/geleidewerk zorgt ervoor dat reddingsschepen veilig en zonder risico</i></p>	<p>Dijkontwerp nabij KNRM</p> <p>De aannemer moet de aansluiting nabij de KNRM als onderdeel van het dijkontwerp uitwerken. Voor het dijkontwerp spelen er meerdere belangen op thema’s als ruimtelijke kwaliteit, waterveiligheid, zetting, schade, onderhoud, natuur, kosten (aanleg/onderhoud), etc. Er zijn technisch gezien meerdere oplossingen denkbaar. In het contract is oplossingsvrijheid opgenomen, waarbij er op voorhand geen oplossingsrichtingen worden uitgesloten.</p> <p>In het contract is wel opgenomen dat er een voorziening dient te komen die voorkomt dat reddingsboten door bijv. motoruitval op de stortsteenberm kunnen belanden. Verder is de eis opgenomen dat in de realisatiefase en gebruiksfase de KNRM te allen tijde moet kunnen functioneren.</p> <p>Beheersing verzanding/verslibbing</p> <p>Het verzanden neemt naar verwachting niet toe als gevolg van het dijkontwerp. Reden hiervoor is dat er geen “zandvangende” constructie wordt gerealiseerd. Tijdens de aanleg kan er verzanding optreden door het voor het werk aan te brengen zand. Zoals eerder aangegeven geldt hierbij dat de aannemer de functionaliteit van de KNRM moet</p>

Nr.	Vraag/issue:	Antwoord
	<p data-bbox="395 315 767 376"><i>op aanvaring van de berm de aanlegsteiger kunnen gebruiken. '</i></p> <p data-bbox="395 412 868 602">Een betere optie is het toepassen van een damwand. Voordelen daarvan zijn geen afschuiving, geen verzanding en een goede aanlanding voor geredde schepen c.q. die van de KNRM zelf. Wij missen verder nog twee zaken in het ontwerp-projectplan:</p> <p data-bbox="395 638 858 1317">1) Beheersen verzanding/verslibbing Er is nog onvoldoende aangetoond dat de ruimte tussen enerzijds de buitendijkse versterking van het noordelijk deel van de Westkade en anderzijds het noordelijke havenhoofd (Noordkant), niet gaat verzanden c.q. verslibben. Dit raakt niet alleen de functionaliteit van het KNRM station, maar ook de aanlandplek van de watersportvereniging Marken (WSV). Dit risico daarom beter duiden in het projectplan c.q. bijlagen daarvan. Een eerder besproken alternatief is om de buitendijkse versterking door te laten lopen en deze haaks aan te laten sluiten op het noordelijk havenhoofd (Noordkant). Dit betekent uiteraard wel dat voorzieningen van de KNRM (steiger en hellingbaan) en de WSV (drijvende steiger en hellingbaan) moeten worden aangepast.</p> <p data-bbox="395 1352 868 1865">2) Stabiliteit hellingbaan KNRM Het risico bestaat dat deze hellingbaan van de KNRM ten gevolge van de dijkversterking in beweging komt. Dit kan leiden tot verzakking en/of scheefstand waardoor deze hellingbaan op termijn niet meer veilig is te gebruiken of tot ongelukken leidt. Rijkswaterstaat geeft aan dat er maximaal 1,5 cm verplaatsing kan gaan optreden en dat dit acceptabel is. Wij lezen hier echter niets over terug in het ontwerp-projectplan en zouden via die weg wat meer zekerheden ingebouwd willen zien. Dit enerzijds om verplaatsing te voorkomen en anderzijds, mocht de verplaatsing onverhoopt wel in grotere</p>	<p data-bbox="895 315 1481 602">garanderen. Dit geldt voor de hellingbaan, vaarweg, botenhuis en steiger. Voor en tijdens de aanleg van de waterkering wordt de waterbodem bij de hellingbaan, botenhuis (25 meter) en steiger gemonitord op het ontstaan van verondiepingen. De monitoring loopt door tot een jaar na ingebruikname. Als er sprake is van onacceptabele verzanding c.q. dichtslibben dan treft Rijkswaterstaat passende maatregelen.</p> <p data-bbox="895 638 1219 667">Stabiliteit hellingbaan KNRM</p> <p data-bbox="895 674 1469 992">De aannemer heeft een verplichting voor het instandhouden van de functionaliteit van de KNRM. Hiervoor maakt de aannemer een monitoringsplan waarbij tevens de beheersmaatregelen worden beschreven die de aannemer treft bij een grotere afwijking dan is toegestaan. Deze maatregelen kunnen bestaan uit zowel tijdelijke als permanente maatregelen. Voorop staat dat de KNRM altijd moet kunnen functioneren en de functionaliteit in stand gehouden moet worden.</p>

Nr.	Vraag/issue:	Antwoord
	<p>vorm optreden, vooraf beheersmaatregelen te formuleren.</p>	
<p>10.8</p>	<p>Rozewerf Wij hebben op 26 februari 2018 per brief gereageerd op de Bestuurlijke notitie MIRT Planuitwerking Dijkversterking Marken. Waar het gaat om Rozewerf, zijn de opmerkingen van toen nog steeds actueel en lezen wij ook grotendeels terug in het ontwerp-projectplan. Hieronder volgen daarom een aantal citaten uit die brief (zie cursief) met daaronder de laatste stand van zaken en aanvullende eisen en wensen.</p>	
<p>a</p>	<p>Damwand tussen de voorberm en de terp</p> <p>Mogelijk leidt een trillings-arm aan te brengen geperforeerde scheidingswand tot het nog verder reduceren van deze zettingsrisico's. Dit omdat de natuurlijke zetting van de terp dan wordt losgekoppeld van nieuwe zettingen ten gevolge van extra aangebracht materiaal. Door deze wand te perforeren wordt het bestaande grondwaterverloop niet (of beperkt) onderbroken. In het ontwerp-projectplan staat daarover (blz. 18): <i>Tussen de voorberm en de werf is mogelijk een technische constructie zoals een damwand noodzakelijk om de stabiliteit van de woningen te borgen.</i></p> <p>Deze damwand wordt in afstemming met de bewoners van Rozewerf nader uitgewerkt in het werkplan Rozewerf. Daar wordt de Eilandraad ook graag bij betrokken (zie zienswijze 2 sub 3). Op voorhand hebben de bewoners van Rozewerf onderstaande randvoorwaarden geformuleerd die wij nu integraal opnemen in onze zienswijze over Rozewerf.</p> <p><i>Wij willen pas definitief onze voorkeur uitspreken als de constructieveiligheid van onze woningen; en dan met name van</i></p>	<p>Voor het antwoord op deze zienswijze wordt verwezen naar 10.3.</p>

Nr.	Vraag/issue:	Antwoord
	<p><i>de drie woningen direct aan de dijk, gegarandeerd is. Juist bij de variant Compact Hoog waarbij de damwand dicht bij de huizen wordt aangebracht, bestaan grote onzekerheid hoe de terp waarop Rozewerf gebouwd is, zich zal gaan gedragen. De terp als grondlichaam drijft immers als het ware op het veen en er is geen garantie dat een damwand de ligging en positie van de terp ongemoeid zal laten. Een definitieve keuze voor een bepaalde variant maken wij daarom pas in een later stadium als hierover meer zekerheid is gegeven. Natuurlijk willen we graag een variant die recht doet aan de fraaiheid en de bijzondere ligging van Rozewerf, maar niet ten koste van grote risico's.</i></p>	
b	<p>Breedte en begaanbaarheid voorberm</p> <p><i>Verder benadrukken wij het belang van de vereiste 5 meter brede voorberm. In het rapport wordt namelijk gesproken over een maximale breedte van 5 meter. Eventueel versmallen van de berm leidt, ten gevolge van een dan hogere golfoploop, tot een nog grotere hoogteopgave bij Rozewerf. Een nog hogere kruinverhoging dan de 0,5 meter. waar nu (exclusief overhoogte) al vanuit wordt gegaan, is ongewenst en nabij de woningen niet eens goed uit te voeren. Een andere reden om de berm precies 5 meter breed te maken ligt in het feit dat er, naast het wandelpad van 2 meter breed, een onderhoudspad van 3 meter breed aangelegd kan worden. Op die manier kan calamiteiten- en onderhoudsverkeer via die weg Rozewerf passeren. Het is zaak om dit materieel zo ver mogelijk bij de teen van de dijk weg te houden om eventuele trillingsoverlast in de woningen op Rozewerf tegen te gaan. Bovengenoemde</i></p>	<p>De wijze van uitvoering van het wandel- en onderhoudspad is opgenomen in het Esthetisch Programma van Eisen (EPvE), dat ook is afgestemd met de bewoners van de Rozewerf. Zie voor meer informatie over het EPvE ook paragraaf 3.1.</p> <p>In het EPvE is het volgende opgenomen ten aanzien van het wandelpad:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Het wandelpad op de buitenberm is vanaf het verlaten van de kruin van de dijk in materiaal afwijkend van het wandelpad op de kruin en sluit aan bij de kleurstelling van het materiaal op de buitenberm (zwart/antraciet). Het wandelpad op de kruin bestaat uit gemêleerde roodbruin gebakken klinkers in Waal- of Lingeformaat in halfsteens verband. • Het wandelpad op de buitenberm is minimaal 2 meter breed. Voor beheervoertuigen moet 3 meter overrijdbare ruimte zijn op de buitenberm. Het onderhoudsmaterieel krijgt geen eigen rijstrook vanwege het beperkt aantal vervoersbewegingen. Tijdens beheer en onderhoud worden waar nodig conform wet- en

Nr.	Vraag/issue:	Antwoord
	<p>geperforeerde scheidingswand zal daar nadrukkelijk ook een bijdrage aan leveren.</p> <p>In het ontwerp-projectplan en het referentieontwerp zien wij onvoldoende terug hoe dit onderhoudspad wordt ingericht en wat de afmetingen zijn (ook qua hoogte). Qua inrichting moet het enerzijds geschikt zijn als wandelpad (voldoende vlak en breed om op te lopen) en anderzijds als onderhoudspad (voldoende sterk en breed voor zwaar materieel). Verder zien wij graag een kleurverschil tussen het wandelpad op de kruin, het wandelpad op de voorberm en het onderhoudspad op de voorberm. Dit moet ervoor zorgen dat vooral fietsers over de voorberm gaan en onderhoudsmaterieel een eigen rijstrook heeft.</p> <p>De hoogte is van belang om te kunnen beoordelen wanneer het pad onbegaanbaar is voor wandelaars (let ook op gladheid t.g.v. algengroei) c.q. altijd begaanbaar moet zijn voor materieel bij calamiteiten die zich vooral voor zullen doen bij storm, hoge golven en hoog water. Voor de Eilandraad is het belangrijk dat ook in die extreme situaties calamiteitenverkeer bij bijvoorbeeld een dijkbreuk tussen Rozewerf en de Vuurtoren kan komen. Als Marken onder water staat; kan dit immers alleen via de omringdijk en moet Rozewerf dus gepasseerd kunnen worden.</p>	<p>regelgeving verkeersmaatregelen getroffen voor de verkeersveiligheid.</p> <p>Voor het onderhouds-/wandelpad is in het contract de functie van het pad bepaald. Binnen deze eisen moet de aannemer het pad ontwerpen en de uiteindelijke hoogteligging vaststellen. Dit betekent niet dat het pad te allen tijde droog staat. Staat het onderhoudspad deels onder water, dan is dit nog altijd overrijdbaar bij calamiteiten. Staat er te veel water (extreme weersomstandigheden), dan kunnen lichtere voertuigen de Rozewerf via het buitentalud en de kruin passeren.</p>
c	<p>Restzettingseis voorberm</p> <p><i>Tot slot vragen wij ons of wat voor voorzorgsmaatregelen worden getroffen om deze voorberm te kunnen laten voldoen aan een nader te bepalen restzettingseis. Het is uiteraard niet de bedoeling dat de berm te veel wegzakt waardoor de golfoploop kan toenemen.</i></p>	<p>Het is correct dat net als bij de aan te leggen dijk ook hier een restzettingseis geldt van 30 cm. Het projectplan geeft dit aan het is geborgd in het realisatiecontract.</p>

Nr.	Vraag/issue:	Antwoord
	<p>Wij gaan er vanuit dat de restzettingseis, net als bij de aan te leggen dijk, 30 cm bedraagt in 50 jaar. Dit lezen wij echter onvoldoende terug in het ontwerp-projectplan.</p>	
<p>d</p>	<p>Schadebeheersing en afhandeling</p> <p><i>Verder is het uiteraard van belang om nader onderzoek te doen naar de staat van de woningen (nulmetingen) op Rozewerf: Dat geldt uiteraard ook voor alle andere betrokken inwoners met panden nabij uit te voeren werkzaamheden. Enerzijds om bij schade zaken transparant of te kunnen handelen. Anderzijds om de uitvoeringsmethode aan te kunnen passen.</i></p> <p>Op blz. 51 van het ontwerp-projectplan wordt de schadevergoeding behandeld. Hier wordt onderscheid gemaakt tussen 'rechtmatige uitvoering', 'onrechtmatig handelen' en 'fysieke uitvoeringsschade'. Dit deel van het ontwerp-projectplan geeft onvoldoende duidelijk aan bij wie schadeclaims kunnen worden ingediend, meldingen kunnen worden gedaan om schade te voorkomen en hoe aan de voorkant geadviseerd kan worden om schade tijdens de uitvoering te voorkomen.</p> <p>Voorstel is om een processchema hiervoor op te stellen en deze aan het projectplan toe te voegen. Dat geeft op voorhand duidelijkheid bij de inwoners van Marken en neemt (onnodige) ongerustheid weg. Ook voor de aannemer is het belangrijk dit bij de aanbestedingsdocumenten te ontvangen.</p>	<p>In de contracteisen is opgenomen dat de aannemer zijn werkzaamheden zodanig dient te verrichten dat het risico op schade aan objecten en/of gronden wordt geminimaliseerd. Zie voor meer informatie ook paragraaf 3.1.</p> <p>Het door uw voorgestelde processchema zien we als iets van grote toegevoegde waarde. Het lijkt ons echter verstandiger dit schema pas op te stellen in afstemming met de geselecteerde aannemer.</p>
<p>10.9</p>	<p>Versterkingsopgave Haven</p>	
	<p>Op blz. 28 van het ontwerp-projectplan staat dat uit nadere toetsing is gebleken dat de haven qua hoogte voldoet. In werkelijkheid verloopt deze hoogte van 1,43 m +NAP aan de zuidzijde Haar 1,96 m</p>	<p>De Havendijk kent geen hoogteopgave en wordt om die reden niet verhoogd. De restzettingseis van 30cm is voor de Havendijk dan ook niet van toepassing. De bestrating wordt wel aangepakt en daar voorzien we een lichte ophoging tot 20 cm voor egalisatie van het</p>

Nr.	Vraag/issue:	Antwoord
	<p>+NAP aan de noordzijde. De aansluitende ontwerphoogtes van de dijkversterking zijn respectievelijk 2,14 m +NAP (zuidzijde) en 1,97 m +NAP (noordzijde). Rekening houdend met een restzettingseis van 30 cm is dat bij oplevering 30 cm hoger. Vooral aan de zuidzijde levert dat een aanzienlijk verschil op van 71 cm, c.q. 101 cm direct na oplevering. Dit kan onder een helling van 1 op 20 worden opgelost. De vraag dient zich echter wel aan in hoeverre de bestaande havendijk nog zakt en hoe dat zich verhoudt tot de vereiste hoogte. Dat die hoogte lager kan zijn dan de omringkade is duidelijk. De daarvoor gelegen havenarmen Hogedijk en Noordkant vangen immers de golven op. Toch adviseren wij om bij het voorgenomen onderhoud van het straatwerk (zie blz. 21 ontwerpprojectplan) vooral aan de zuidzijde een ophoging van 10 tot 30 cm mee te nemen. Dit om de hoogteverschillen van de havendijk te verkleinen en toekomstige werkzaamheden te voorkomen.</p>	<p>zandbed. Hiermee wordt het door inspreker aangedragen verschil in hoogtes ook opgelost.</p>
	<p>Tevens wijzen wij op figuur 2.15 op blz. 24 van het ontwerp-projectplan. Daar staat onder meer dat het bruin aangegeven kadedeel wordt aangepast. Volgens onze informatie is dat onjuist omdat dat deel geen waterkerende functie heeft. Tevens verkeert die kade in goede conditie en voldoet dus als grondkering en begrenzing van de haven.</p>	<p>Dat klopt. Het bruin aangegeven kadedeel betreft de havendammen. Deze zijn geen onderdeel van de waterkering. De versterking van de havendammen zit derhalve niet in de scope van het project.</p> <p>De zienswijze leidt tot aanpassing in het projectplan: de tekst bij de figuur in het Projectplan en in het MER en de deelrapporten is aangepast.</p>
10.10	<p>Compensatie bomen Bukdijk Op blz. 24 van het ontwerp-projectplan staat dat een strook bomen bij de Bukdijk verwijderd moet worden om de kruin te benadrukken. Deze bomen moeten vervolgens elders worden gecompenseerd. Wat de Eilandraad betreft is die compensatie niet nodig en ook niet gewenst. Vanuit gewenst weids en open landschap dient het aantal bomen op Marken namelijk te worden beperkt.</p>	<p>Voorafgaand aan de realisatie van de dijkversterking vindt een inventarisatie plaats van het aantal bomen en de soorten bomen op de Bukdijk die verwijderd moeten worden. Op basis hiervan wordt de eventuele compensatieverplichting vastgesteld. Bij compensatieverplichting wordt de locatie van herplant afgestemd met de gemeente Waterland. Herplant kan ook op een andere locatie binnen de gemeente plaatsvinden. Als uit de inventarisatie geen compensatieverplichting blijkt, dan vindt er geen herplant plaats.</p>

Nr.	Vraag/issue:	Antwoord
	<p>Verder zijn de bomen bij de Bukdijk niet waardevol. Ze zijn ooit vanuit opschot op het betreffende strandje ontstaan en horen daar eigenlijk niet thuis. Tot slot blijven er voldoende bomen ter plaatse over en is er dus zeker geen sprake van volledige kaalslag.</p>	
11	<p>De Koninklijke Nederlandse Redding Maatschappij (KNRM) heeft kennis genomen van het ontwerp-projectplan Waterwet 'Dijkversterking Marken'. Met deze brief willen zijn hun zienswijze op dit plan bekendmaken.</p> <p>De KNRM voert al sinds 1824 belangrijke kerntaken van de overheid op het water uit. Met Search and Rescue op zee (SAR; zoeken en redden van drenkelingen) en het geven van radio-medisch advies aan zeevarenden worden levens gered. Elk jaar komen de vrijwilligers van de KNRM ruim 2.000 keer in actie en worden meer dan 3.000 mensen in veiligheid gebracht. De KNRM voert deze wettelijke taken uit als ketenpartner binnen de veiligheidsketen op het water.</p> <p>Door deze afspraken kunnen mensen op het water er altijd op rekenen dat zij geholpen worden als ze om hulp vragen. De Kustwacht alarmeert de reddingsboten van de KNRM op basis van noodmeldingen die zij ontvangt. De KNRM en de Kustwacht zorgen er zo samen voor dat Nederland voldoet aan haar internationale verplichtingen.</p> <p>Afgelopen jaren heeft de KNRM nauw overleg gevoerd met vertegenwoordigers van Rijkswaterstaat over de onderdelen van het ontwerp-projectplan die vooral de KNRM aangaan. Echter, er zijn een aantal zaken in het plan voor de KNRM niet of onvoldoende benoemd, terwijl deze in de gesprekken wel zijn meegenomen en ook onderkend zijn. Het volgende willen zij opmerken:</p>	<p>Er is grote waardering voor de dagelijkse inzet van vrijwilligers van de KNRM voor de veiligheid van gebruikers van het Markermeer. Daarom is het goed functioneren van de voorzieningen van de KNRM in zowel de realisatie- als gebruiksfase ook een belangrijk aandachtspunt voor het plan.</p>

Nr.	Vraag/issue:	Antwoord
11.1	<p>Klanteisspecificatie</p> <p>Op basis van de vele besprekingen die wij hebben gehad met Rijkswaterstaat is op 2-2-2019 een klanteisspecificatie (KES) opgesteld die wij als bijlage toegevoegd hebben aan deze zienswijze. De uitkomst van deze KES vinden wij op een aantal punten niet terug in het ontwerp-projectplan, te weten:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1) KES 0146 Aansluiting Westkade op KNRM - Sluit de Westkade met een damwand aan op de steiger KNRM 2) KES 0225 Realiseer damwand bij KNRM om nieuwe dijk af te schermen - damwand als afscherming van de nieuw aan te leggen dijk. Dit ter vervanging van de voorberm met steenbestorting ter plaatse. <p>Wij zouden graag zien dat bovenstaande punten alsnog opgenomen worden in het ontwerp-projectplan.</p>	<p>Het projectplan vormt het kader voor de verdere uitwerking van het plan door de aannemer. De aanbesteding is echter zo vormgegeven dat de aannemer vrijheden behoudt om het ontwerp waar mogelijk te optimaliseren. Dat betreft onder meer de door inspreker gevraagde damwand.</p> <p>Deze damwand is in de visie van Rijkswaterstaat niet noodzakelijk en daarom niet als eis voorgeschreven. Het Projectplan sluit het realiseren van een damwand echter niet uit.</p>
11.2	<p>Hellingbaan</p> <p>Op pagina 21 van het ontwerp-projectplan (Hfst.2. De versterking, par. Noordzijde haven) wordt ten aanzien van de aanlegsteiger het volgende genoemd: <i>“De buitenberm komt voor het veldje van de KNRM te liggen. Dit mag de functionaliteit van de aanlegsteiger niet aantasten.”</i></p> <p>Wij zouden hier graag aan toevoegen dat ook de functionaliteit van de hellingbaan niet aangetast mag worden.</p>	<p>De aannemer krijgt de contractuele verplichting om de functionaliteit van de KNRM tijdens de realisatiefase en gebruiksfase in stand te houden. Voor het functioneren zijn meerdere objecten van belang waaronder de aanlegsteiger én hellingbaan.</p> <p>Het handhaven van de functionaliteit van de hellingbaan is toegevoegd aan het definitief projectplan.</p>
11.3	<p>Beheersen verzanding/verslibbing</p> <p>Er is nog onvoldoende aangetoond dat de ruimte tussen enerzijds de buitendijkse versterking van het noordelijk deel van de Westkade en anderzijds het noordelijk havenhoofd (Noordkant), niet gaat verzanding/dichtslibben. Verzanden c.q. dichtslibben is voor de KNRM die 24 uur per dag, 7 dagen per week moet kunnen uitvaren onacceptabel.</p>	<p>Het verzanden neemt naar verwachting niet toe als gevolg van het dijkontwerp. Reden hiervoor is dat er geen “zandvangende” constructie wordt gerealiseerd. Tijdens de aanleg kan er verzanding optreden door het voor het werk aan te brengen zand. Zoals eerder aangegeven geldt hierbij dat de aannemer de functionaliteit van de KNRM moet garanderen. Dit geldt voor de hellingbaan, vaarweg, botenhuis en steiger.</p>

Nr.	Vraag/issue:	Antwoord
	<p>Naast onvoldoende waterdiepte als gevolg van verzanding maken wij ons ook ernstig zorgen over verzanding van onze hellingbaan. Deze hellingbaan is van cruciaal belang bij storingen, onderhoud en reparaties aan onze reddingboten. Het niet functioneren van de hellingbaan is een risico voor onze vereiste beschikbaarheid.</p> <p>Wij zien graag dat dit risico beter in het projectplan c.q. bijhorende bijlagen aangeduid wordt.</p>	<p>Voor en tijdens de aanleg van de waterkering wordt de waterbodem bij de hellingbaan, botenhuis (25 meter) en steiger gemonitord op het ontstaan van verondiepingen. De monitoring loopt door tot een jaar na ingebruikname. Als er sprake is van onacceptabele verzanding c.q. dichtslibben dan treft Rijkswaterstaat hiervoor passende maatregelen.</p>
<p>11.4</p>	<p>Stabiliteit hellingbaan</p> <p>Het risico bestaat dat onze hellingbaan ten gevolge van de dijkversterking in beweging komt. Dit kan leiden tot verzakking en/of scheefstand, waardoor deze hellingbaan op termijn niet meer veilig is te gebruiken of tot ongelukken leidt. Dit risico is in het MER-rapport 15-1-2019 - deelrapport: Bodem en zetting pagina 51 t/m 53 al duidelijk omschreven. Daarnaast beschrijft het MER-rapport ook de eindzetting die ons zorgen baren. Wat gebeurt er wanneer de aannemer zijn werkzaamheden heeft afgerond en de eindzetting zoals beschreven in het MER-rapport plaatsen vinden?</p> <p>Dat de risico's van te snelle ophoging groot zijn, is recent gebleken bij de dijkversterking Hoorn-Amsterdam. Daar ging het nabij Uitdam mis. Veer werd opgeperst en de ophoging werd opgeslokt door het water.</p> <p>Rijkswaterstaat geeft aan dat er maximaal 1,5 cm verplaatsing kan gaan optreden en dat dit acceptabel is. Wij lezen hier echter niets over terug in het ontwerp-projectplan. Wij zijn van mening dat de geotechnische risico's op dit moment niet onderbouwd of onvoldoende beheerst zijn en zouden in het ontwerp-projectplan wat meer zekerheden ingebouwd willen zien.</p>	<p>De (water)veiligheid in zowel de realisatiefase als de gebruiksfase heeft prioriteit voor Rijkswaterstaat. De aannemer dient ook aan te tonen dat de veiligheid in alle fases van het werk is gegarandeerd.</p> <p>Ook in de aanbesteding krijgt veiligheid expliciet aandacht. Zo dienen de inschrijvers in een plan van aanpak te beschrijven hoe zij:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. komen tot een aantoonbaar veilig ontwerp van de primaire waterkering; 2. de waterveiligheid tijdens het werk borgen en; 3. de zettingen beheersen op aspecten als betrouwbare zettingsprognoses, gecontroleerd zettingsverloop en flexibiliteit tijdens realisatie. <p>Voorop staat dat de KNRM altijd moet kunnen functioneren. De aannemer krijgt ook een contractuele verplichting tot het in standhouden van de functionaliteit van de KNRM-post. Hiervoor maakt de aannemer ook een monitoringsplan waarbij tevens de beheersmaatregelen worden beschreven die de aannemer treft bij een grotere afwijking dan toegestaan.</p>

Nr.	Vraag/issue:	Antwoord
	Dit enerzijds door verplaatsing te voorkomen en anderzijds, mocht de verplaatsing onverhoopt wel in grotere vorm optreden, vooraf beheersmaatregelen te formuleren. Dit zowel tijdens als na de uitvoeringsperiode.	
11.5	<p>Stabiliteit gebouwen, aanleg- en calamiteitensteiger</p> <p>De zojuist beschreven geotechnische risico's hebben niet alleen invloed op de stabiliteit van de hellingbaan maar ook de stabiliteit van ons boothuis, aanlegsteiger en calamiteitensteiger. Wij zien graag ook voor deze objecten wat meer zekerheid ingebouwd in het ontwerp-projectplan.</p>	In de contracteisen is opgenomen dat de aannemer zijn werkzaamheden zodanig dient te verrichten dat het risico op schade aan objecten en/of gronden wordt geminimaliseerd. Zie voor meer informatie paragraaf 3.1.
11.6	<p>KNRM beschouwen als belanghebbende</p> <p>In bijlage 1 Overzicht betrokken organisatie en belanghebbende op de pagina's 57 en 58 van het ontwerp-projectplan worden alle belanghebbenden benoemd uitgezonderd de KNRM. Wij zouden graag toegevoegd worden aan deze lijst.</p>	De KNRM is een belangrijke partner voor Rijkswaterstaat. Ook in het vervolgproces zetten wij deze (constructieve) samenwerking graag voort. De KNRM is in het projectplan toegevoegd als belanghebbende.
11.7	<p>Remming en geleidewerk</p> <p>Op pagina 21 van het ontwerp-projectplan (Hfst. 2 De versterking, par. Noordzijde haven) wordt ten aanzien van het remmings-/geleidewerk het volgende genoemd:</p> <p><i>“Een remmings-/geleidewerk zorgt ervoor dat reddingsschepen veilig en zonder risico op aanvaring van de berm de aanlegsteiger kunnen gebruiken.”</i></p> <p>Ons inziens is het toepassen van een stalen damwand zoals omschreven in de KES een betere optie. Wij zouden deze tekst graag wijzigen in “stalen damwand” zoals omschreven is in de e-mail van Rijkswaterstaat (KES) van 12-2-2019.</p> <p>Tevens zien wij graag toegevoegd worden dat er een minimale vrije ruimte van 25 meter moet zijn. Deze vrije ruimte is</p>	<p>De aannemer moet de aansluiting nabij de KNRM als onderdeel van het dijkontwerp uitwerken. Voor het dijkontwerp spelen er meerdere belangen op thema's zoals ruimtelijke kwaliteit, waterveiligheid, zetting, schade, onderhoud, natuur, kosten (aanleg/onderhoud), etc. Er zijn technisch gezien ook meerdere oplossingen denkbaar. In het contract is oplossingsvrijheid opgenomen, waarbij er op voorhand geen oplossingsrichtingen zijn uitgesloten. Een stalen damwand kan worden toegepast, maar is geen verplichting.</p> <p>In het contract is wel opgenomen dat er een voorziening dient te komen die voorkomt dat reddingsboten door bijv. motoruitval op de stortsteenberm kunnen belanden. Verder is de eis opgenomen dat in de realisatiefase en gebruiksfase de KNRM te allen tijde moet kunnen functioneren. Aan het contract wordt toegevoegd dat het remmingwerk op ten minste 25 meter afstand van de roldeur van het drijvend botenhuis komt te staan.</p>

Nr.	Vraag/issue:	Antwoord
	<p>gemeten van de roldeur van het drijvend boothuis tot aan de stalen damwand. Dit met het oog op veilig uit kunnen varen met onze Atlantic 75 reddingboot onder alle weersomstandigheden.</p>	
<p>11.8</p>	<p>Minimale vaardiepte In de verschillende documenten staan op verschillende manieren de minimale vaardiepte aangegeven. Enerzijds t.o.v. het peil anderzijds aangegeven in meter vaardiepte. Wij zien graag dat de met Rijkswaterstaat afgesproken minimale vaardiepte eenduidig gecommuniceerd wordt: bovenkant bodem ligt op -1,9 NAP.</p>	<p>De KNRM merkt terecht op dat de minimale vaardiepte op verschillende manieren staat omschreven. Toegezegd wordt om hier in de vervolgfase eenduidig over te communiceren. In het contract voor de aannemer is voorgeschreven dat er geen verondieping van de bestaande waterbodan mag ontstaan als gevolg van het werk. Dit betekent dat ten minste de huidige waterdiepte gehandhaafd blijft.</p>
<p>11.9</p>	<p>Bruikbare grondcompensatie Door de ophoging van de dijk en het flauwer maken het talud (nieuw talud 1:3) ontstaat er een verkleining van beschikbaar vlak terrein. Dit is niet acceptabel tenzij dit op (een) naar ons tevreden manier (wordt) opgelost.</p>	<p>Het bedoelde terrein is in eigendom van de staat en valt niet binnen de pachtovereenkomst met de KNRM. De KNRM gebruikt dit terrein nu om niet, een verkleining van dit terrein kan derhalve niet tot schade voor KNRM leiden.</p>
<p>11.10</p>	<p>Naast de hierboven beschreven punten zouden wij graag inzicht willen krijgen in de definitieve vraagspecificatie-eisen.</p>	<p>Rijkswaterstaat geeft KNRM graag inzicht in de eisen die voor de werkzaamheden rond het KNRM-terrein relevant zijn en zal hiervoor een afspraak met u maken.</p>
<p>11.11</p>	<p>Samenvattend stellen wij vast dat het toepassen van een stalen damwand, zoals al hierboven een aantal malen genoemd is, aan een groot aantal (van) onze zienswijzen tegemoet wordt gekomen. Ik vertrouw erop dat genoemde opmerkingen zullen worden meegenomen in het definitieve projectplan respectievelijk vraagspecificatie-eisen. Voor vragen omtrent deze zienswijze kunt u contact met ons opnemen.</p>	<p>Zie het antwoord bij 11.1.</p>
<p>12</p>	<p>De zienswijze van inspreker betreft de effecten op de landschappelijke waarden en de natuurwaarden en op de voorgenomen werkzaamheden aan de havendijk.</p>	<p>Waarvan akte.</p>

Nr.	Vraag/issue:	Antwoord
12.1	<p>Natuurgevolgen aanlegfase</p> <p>Er zijn negatieve gevolgen voor de natuur, deze zijn volgens mijn niet afdoende onderkend en evenmin worden zij gecompenseerd. Verder wordt bij de beoordeling van de cumulatieve effecten onvoldoende meegewogen wat de cumulatieve effecten zijn van de werkzaamheden aan de Markermeerdijken. Zelfs als deze niet gelijktijdig plaats zullen vinden, zullen de effecten meegewogen dienen te worden. Het gaat daarbij met name op de waterkwaliteit (helderheid) van de Gouwzee, de totale duur van de verwachte (beide) projecten, en de gevolgen die dit kan hebben niet alleen voor het fonteinkruid en de kranswieren maar ook voor de vogels, waaronder grote populaties overwinteraars, die van deze planten afhankelijk zijn voor hun voedsel. Dat betreft dan de schadelijke gevolgen voor de natuur in de lange periode van de bouw.</p>	<p>In het MER en specifiek in het deelrapport Natuur is uitvoerig ingegaan op de effecten van de maatregelen op de natuur, zowel voor het Natura2000 gebied Markermeer & IJmeer buitendijks (inclusief cumulatie met andere projecten zoals Markermeerdijken) als voor het weidevogelgebied op Marken zelf. Dit is bij de toetsing onderkend door de Commissie voor de milieueffectrapportage (Commissie voor de m.e.r.). De Commissie voor de m.e.r. schrijft:</p> <p><i>“Het MER bevat een deelrapport natuur dat uitgebreid en gedetailleerd ingaat op de gevolgen voor beschermde gebieden (Natura 2000, Natuurnetwerk Nederland (NNN), weidevogel-leefgebieden) en beschermde soorten. Het deelrapport bevat een Passende beoordeling waarin nader wordt ingegaan op de gevolgen voor de instandhoudingsdoelstellingen van het aan het plangebied grenzende Natura 2000-gebied Markermeer & IJmeer. Deze gevolgen zijn steeds gespecificeerd naar de aanleg- en de gebruiksfase. In het MER is aangetoond dat de dijkversterking zo goed mogelijk ecologisch wordt ingepast, rekening houdend met voor beschermde diersoorten kwetsbare perioden in het jaar en de eisen die alle relevante beschermde soorten stellen aan hun leefomgeving.”</i></p> <p>De Commissie m.e.r. geeft echter aan dat er op één onderdeel sprake is van onvoldoende informatie:</p> <p><i>“De Commissie is van mening dat er nog één belangrijke vraag resteert. Het is van belang om nader te motiveren dat significante negatieve gevolgen voor de kuifeend in de gebruiksfase zijn uitgesloten”</i></p> <p>Naar aanleiding hiervan wordt nader onderzoek uitgevoerd. Zie voor meer informatie paragraaf 2.1.</p>
12.2	<p>Ten onrechte wordt voor de schadelijke effecten van de weidevogels met name gekeken naar de effecten van geluid en trillingen. Tijdens de (lange) aanlegfase is verstoring juist te voorzien door de aanwezigheid van hoge machines, de bouwactiviteiten op zichzelf (mensen en</p>	<p>De stelling van inspreker dat ook de bouwactiviteiten en de aanwezigheid van bouwmachines tot verstoring van weidevogels kan leiden is juist. Bekend is echter dat weidevogels hier ook snel aan kunnen wennen.</p>

Nr.	Vraag/issue:	Antwoord
	<p>machines) en de eventuele aanwezigheid van hoge zandhopen of hopen bouw materiaal. Het broedseizoen voor weidevogels loopt, daar gaat de weidevogelbescherming met boeren van uit, tot 1 juni (mogelijkheid tweede leg). De werkzaamheden zijn in vrijwel het gehele projectgebied, met uitzondering van de stukken direct aansluitend op de haven, direct grenzend aan gebied met weidevogelbeheer, waar veel broedvogels zijn. Er zijn in de omliggende gebieden in Waterland al veel broedplekken verloren gegaan, het bouwen tijdens de broedperiode op Marken zal tot verstoring leiden die m.i. groot negatief effect heeft op de populatie, en voor enkele jaren achtereen. Dit is te ondervangen door de bouwperiode in tijd te beperken, wat het voorjaar betreft. Verder zullen andere broedvogels, met name oeverbroeders, door de werkzaamheden aan de dijk worden verstoord, vooral wanneer er aan de binnendijkse kant gewerkt wordt. Er is nu geen beperking van de werkzaamheden in bepaalde periodes voorzien.</p>	<p>Hoe de aannemer tijdens het werk aan de natuurwetgeving voldoet (en schadelijke effecten op weidevogels beperkt) beschrijft hij in het ecologisch werkprotocol en de werkplannen. In de werkplan(nen) wordt de uitvoering en de planning gespecificeerd, rekening houdend met voor de natuur minder gunstige werkperiodes. Wanneer het toch noodzakelijk is werkzaamheden uit te voeren waarbij vogels of andere beschermde flora of fauna verstoord worden, dient de aannemer hiervoor ontheffing op de Wet Natuurbescherming aan te vragen bij het Ministerie van Landbouw, Natuur en Voedselkwaliteit. Het opstellen en uitvoeren van het ecologisch werkprotocol alsook het verkrijgen van de voor het werk benodigde vergunningen en ontheffing is een contractuele verplichting van de aannemer.</p> <p>De planning van de werkzaamheden en de werkmethoden dienen te zijn afgestemd op het werkprotocol en de uit de ontheffing voortvloeiende voorwaarden.</p>
<p>12.3</p>	<p>Tijdens de winterperiode is (zie hiervoor) onvoldoende rekening gehouden met de negatieve effecten van de aanleg aan de westzijde voor de grote groepen overwinteraars in de Gouwzee. De Gouwzee heeft, als bekend, een dubbele status van Vogel- en Habitatrichtlijngebied en is als zodanig als extra kwetsbaar gebied voor vogels aangewezen. In de Gouwzee overwinteren ondermeer smienten, nonnetjes, diverse soorten eenden en meerkoeten.</p>	<p>Zie het antwoord bij 12.1</p>
<p>12.4</p>	<p>De conclusie over de kranswieren kan participan niet helemaal volgen. Dat er monitoring is gedurende een bepaalde fase zegt volgens mij onvoldoende over de eventuele gevolgen voor de vegetatie, niet alleen tijdens de genoemde periode maar ook tijdens de overwintering. De negatieve effecten zijn daardoor niet</p>	<p>In de hiervoor genoemde Passende Beoordeling is uitvoerig ingegaan op de effecten van de dijkversterking op kranswieren en op de rol daarvan als voedsel voor vogels.</p> <p>Het toetscriterium bij het beoordelen van de effecten van de dijkversterking op het habitat- en vogelrichtlijngebied Markermeer & IJmeer zijn de</p>

Nr.	Vraag/issue:	Antwoord
	<p>gekwantificeerd, evenmin is duidelijk waarop de wijze van monitoring of de toegepaste normen is gebaseerd. Bovendien is onduidelijk wie de monitoring uitvoert, of dit voldoende afstand heeft van de aannemende partij. Als gezegd zijn grote groepen vogels met name in de Gouwzee afhankelijk van de waterplanten voor hun voedsel. Met name daar geldt ook dat er onvoldoende is gekeken naar de cumulatieve effecten van de aanleg van het project Markermeerdijken.</p>	<p><i>instandhoudingsdoelstellingen</i> die aan het habitatype kranwierwateren en verschillende (vogel)soorten in het aanwijzingsbesluit voor dit Natura 2000-gebied zijn gesteld. Als uit onderzoek blijkt dat een ingreep of project, al dan niet door het treffen van mitigerende maatregelen, geen negatief effect heeft op (het behalen van) de instandhoudingsdoelstellingen hoeft er formeel geen compensatie plaats te vinden.</p> <p>In de Passende beoordeling wordt beargumenteerd dat de oppervlakte kranwieren in het habitatrichtlijngebied Gouwzee sinds het moment van aanwijzen zodanig is toegenomen dat zelfs het verlies aan hectares door de dijkversterking (het behalen van) de instandhoudingsdoelstellingen niet in gevaar brengt.</p> <p>Er is ten opzichte van het aanwijsbesluit een overmaat aan kranwieren beschikbaar in het gebied. Er is derhalve geen significant effect op het areaal aan kranwieren.</p> <p>Kranwieren kunnen tijdens de aanleg wel worden geschaad door vertroebeling van het water door werkzaamheden. Daarom is in de ontwerp-Vergunning Wet natuurbescherming (Wnb) het volgende opgenomen:</p> <p><i>“Van 1 april tot en met 30 september vindt langs de Westkade monitoring plaats inzake vertroebeling op elke dag dat er werkzaamheden plaatsvinden. Wanneer de hoeveelheid onopgeloste stoffen op de meetpunten gedurende vier aaneengesloten werkdagen de achtergrondwaarde met meer dan 200 mg/liter overstijgt, neemt de vergunninghouder passende maatregelen om de vertroebelingstoename terug te dringen.”</i></p> <p>Dit voorschrift blijft gehandhaafd in de definitieve vergunning.</p> <p>Ten aanzien van mogelijke cumulatieve effecten is in de passende beoordeling een kwalitatieve beschouwing opgenomen die kort ingaat op de planning van beide projecten. Dit geeft geen</p>

Nr.	Vraag/issue:	Antwoord
		aanleiding cumulatie van effecten nader te onderzoeken.
12.5	De opmerking over de stikstofdepositie kan inspreker niet goed begrijpen. De afstand tot kwetsbare gebieden is helemaal niet groot, het ligt er deels naast (met name de Gouwzee naast de westelijke dijk).	De toename van stikstofdepositie door de werkzaamheden is zeer gering. Zie hiervoor de toelichting in hoofdstuk 2.
12.6	<p>Natuurgevolgen aanleg dijk</p> <p>Inspreker kan de conclusie dat er geen compensatie nodig is voor het verlies van circa 22 hectare oppervlakte niet goed volgen, vooral wat betreft de Gouwzee. Het betreft een betrekkelijk groot areaal, en volgens mij is het te makkelijk het alleen als percentage van het gehele Markermeer te berekenen. De Gouwzee is een gebied met een andere natuurwaarde, en een andere status en daarvan gaat een stuk verloren.</p>	<p>Het toetscriterium bij het beoordelen van de effecten van de dijkversterking op het habitat- en vogelrichtlijngebied Markermeer & IJmeer zijn de <i>instandhoudingsdoelstellingen</i> die aan het habitatype kranwierwateren en verschillende (vogel)soorten in het aanwijzingsbesluit voor dit Natura 2000-gebied zijn gesteld. Als uit onderzoek blijkt dat een ingreep of project, al dan niet door het treffen van mitigerende maatregelen, geen negatief effect heeft op (het behalen van) de instandhoudingsdoelstellingen hoeft er formeel geen compensatie plaats te vinden.</p> <p>Alleen t.a.v. de vogelrichtlijnsoort kuifeend adviseert de commissie voor de MER nog wel nader te motiveren dat significant negatieve effecten in de gebruiksfase zijn uit te sluiten, al dan niet met mitigerende maatregelen. Zie hiervoor ook paragraaf 2.1.</p> <p>De passende beoordeling en het Projectplan Waterwet zijn hier op aangepast.</p>
12.7	Inspreker vindt het niet goed begrijpelijk dat de bestaande basaltsteen niet wordt teruggebracht. Weliswaar wordt aangegeven dat deze deels wordt behouden, maar dit wordt niet gekwantificeerd en voor de meeste secties ziet inspreker op de kaarten alleen basaltbeton aangegeven. De bestaande basaltsteen is niet alleen landschappelijk en cultuurhistorisch voor de buitenzijde van groot belang, maar ook voor de natuur, met name het behoud van bepaalde korstmossen, overige flora, maar ook de amfibieën, met name de ringslang, en de kleine zoogdieren. Inspreker vindt dit een onjuiste beslissing waar hij geen	Als gevolg van de buitenwaartse versterking wordt de huidige steenbekleding, waaronder basaltstenen, verwijderd/opgebroken. Een deel van de basaltstenen voldoet niet meer aan de technische eisen. Dit betekent dat slechts een deel kan worden gebruikt als dijkbekleding in de situatie na de versterking. Vanwege de verschillen in vorm is het terugplaatsen van de basaltstenen handwerk van gespecialiseerde vakmensen. Daarom is ervoor gekozen om de basaltstenen alleen terug te brengen op locaties waar dat een grote meerwaarde heeft in het landschap: Rozewerf, bij de Vuurtoren, bij de Haven en bij de aansluiting van de Verbindingsweg op de Omringkade. Voor het overige basaltsteen geldt dat hergebruik binnen het werk via het contract wordt gestimuleerd.

Nr.	Vraag/issue:	Antwoord
	<p>onderbouwing van ziet, maar ook geen onderbouwing van de (negatieve) effecten daarvan voor de natuur, die eenvoudig te ondervangen zijn door het terugbrengen van deze dijkbekleding. Ten aanzien van de waterspitsmuis mag je ervan uitgaan dat die in elk geval in de zuidelijke dijk voorkomt (daar zijn waarnemingen), maar het ligt eerder voor de hand dat deze ook voorkomt aan de overige dijkdelen. Datzelfde geldt overigens voor de ringslang, die inspreker heeft waargenomen langs alle delen van de dijk en niet alleen bij de Rozenwerf. De vegetatie op de buitenbekleding van de dijk is nu vrij divers.</p> <p>De verwijzing naar de (onbegroeide) stortsteen kan inspreker niet volgen, die stortsteenrij ligt er nog maar enkele jaren, maar de basalten buitendijk is ook wat flora betreft zeer divers.</p>	<p>Op het nieuwe buitentalud is nieuwe steenbekleding voorzien. De randvoorwaarden voor deze nieuwe steenbekleding zijn opgenomen in een Esthetisch Programma van Eisen (EPvE). Zie voor meer informatie hierover ook paragraaf 3.1.</p> <p>Uit het EPvE volgt dat de (overige) steenbekleding zal bestaan uit betonzuilen, waarbij de kleur en eigenschappen zo gekozen worden dat de steenbekleding zoveel mogelijk aansluit bij de oorspronkelijke bekleding. Hiermee blijft de historische uitstraling zoveel mogelijk in stand.</p> <p>Natuurwaarden</p> <p>In het deelrapport Natuur wordt (in hoofdstuk 4 en in hoofdstuk 6) aangegeven wat de huidig bekende verspreiding in en rond het plangebied is van (beschermde) soorten en welke functies het plangebied (teensloot, dijklichaam, steenbekleding) kan hebben voor deze soorten. Bekend is bijv. de aanwezigheid van (winterverblijven van) ringslangen in de huidige steenbekleding op het buitentalud van de omringkade en de waarneming van de waterspitsmuis op de Zuidkade.</p> <p>In het deelrapport Natuur wordt tevens aangegeven welke effecten van de dijkversterking (verwijderen steenzetting, ontmantelen huidige kade, ruimtebeslag op huidig leefgebied) op de soorten verwacht worden. Maar ook wordt ingegaan op mogelijke en noodzakelijke (mitigerende) maatregelen om deze effecten zoveel mogelijk te voorkomen en (compenserende) maatregelen om na de dijkversterking voldoende vergelijkbaar leefgebied te bieden. Zo zullen (o.a.) nieuwe winterverblijven voor ringslangen aangelegd worden, wordt de binnenberm breder, worden langs de teensloot natuurvriendelijke oevers aangelegd, wordt het binnentalud ingezaaid met een bloem-/kruidenrijk mengsel en worden parallel aan het stortsteen in het water kleinschalige luwtestructuren aangelegd.</p> <p>Op basis van de gewenste ruimtelijke kwaliteit is gekozen voor een stenig buitentalud, het toekomstig beheer (na voorgenomen overdracht door HHNK) zal daar op gericht zijn. De ontwikkeling van korstmossen op het stenige buitentalud blijft mogelijk.</p>

Nr.	Vraag/issue:	Antwoord
		<p>In algemene zin kan gesteld worden dat de bescherming van alle inheemse vogels en andere beschermde dier- en plantensoorten is in Nederland geregeld is in de Wet natuurbescherming. Hoe de aannemer tijdens het werk aan de natuurwetgeving voldoet beschrijft hij in het ecologisch werkprotocol en de werkplannen. Daarin wordt de uitvoering en de planning gespecificeerd, waar mogelijk rekening houdend met voor de natuur minder gunstige werkperioden. Wanneer het toch noodzakelijk is werkzaamheden uit te voeren waarbij vogels of andere beschermde flora of fauna verstoord worden, dient de aannemer hiervoor ontheffing op de Wet Natuurbescherming aan te vragen bij het Ministerie van Landbouw, Natuur en Voedselkwaliteit. Daarbij zal de aannemer moeten aangeven welke (mitigerende en compenserende) maatregelen hij treft om mogelijke verstoring tegen te gaan of zoveel mogelijk teniet te doen. Het opstellen en uitvoeren van het ecologisch werkprotocol alsook het verkrijgen van de voor het werk benodigde vergunningen en ontheffing is een contractuele verplichting van de aannemer.</p>
<p>12.8</p>	<p>Ten aanzien van de meekoppelkansen heeft inspreker met name vraagtekens bij de voorgenomen aanleg van een stukje binnendijks bij de vuurtoren. Daar staan op de tekening bomen en vrij hoge speelhuisjes, en in de tekst wordt verwezen naar klimtoestellen voor kinderen. Inspreker wil er graag op wijzen dat het aanliggend gebied weidevogelgebied is, met name heel dichtbij is een groot stuk plas-dras. Door bomen neer te zetten, en hoge toestellen wordt het gebied aantrekkelijk voor rovende vogels (meeuwen, kraaien, kauwen) die een makkelijke uitkijplek krijgen, en daardoor onaantrekkelijk voor weidevogels. Deze vogels broeden daarom niet in de nabijheid van hoge objecten. Dit is een langdurig verstorend effect. En inspreker vraagt zich ook af of het nodig is, er is immers een strandje waar kinderen heerlijk kunnen spelen?</p>	<p>De afbeeldingen waar inspreker aan refereert komen uit het Kader Ruimtelijke Kwaliteit (verkenningfase). Deze betreffen een visualisatie of verbeelding van de mogelijkheden om het voorzieningenniveau rond de vuurtoren omhoog te brengen (meekoppelkans). De tekening met een speelvoorziening binnendijks waaraan inspreker refereert is echter niet meer actueel. De speelvoorziening komt buitendijks. Dit is ook vastgelegd in het EPvE. (Zie ook paragraaf 3.1)</p> <p>Nabij de vuurtoren zijn geen nieuwe bomen voorzien. Wel enkele speeltoestellen voor kleine kinderen en een nieuw bijgebouw voor de vuurtoren. De hoogte daarvan is vergelijkbaar met die van het huidige bijgebouw. De dijkversterking leidt met deze meekoppelkansen niet tot aanvullende hoge plaatsen van waaruit rovende vogels een bedreiging kunnen vormen voor de weidevogels.</p>

Nr.	Vraag/issue:	Antwoord
12.9	<p>Landschapsgevolgen aanleg dijk</p> <p>Inspreker heeft gezien dat het nieuwe traject de oude belijning van de dijk volgt, en is heel blij dat het huidige plan daarvan uitgaat, met ook behoud van de binnendijkse sloot. Inspreker kan de redenering omtrent de keuze voor het huidige plan, met buitendijkse versterking, op zichzelf volgens. Er zijn negatieve effecten voor het landschap, maar door de loop te volgen zijn deze in dat opzicht voor mij begrijpelijk.</p> <p>Wat inspreker echter niet begrijpt (zie boven) is dat de bestaande buitenbekleding met basalt/Noordse steen niet wordt teruggebracht op de plekken waar dit al ligt.</p>	<p>In het antwoord bij 12.7 is reeds specifiek ingegaan op het hergebruik van het basalt.</p>
12.10	<p>Verder kan inspreker de keuze voor een zeer breed pad bovenop de dijk niet volgen. Ja, het is nu lastig lopen op de bestaande klinkerweg en het is smal, maar dat ligt eraan dat de weg door de dijkvervorming feitelijk maar voor iets van de helft van de huidige breedte makkelijk begaanbaar is (het pad loopt sterk bol 'weg'). Door een dergelijk breed pad aan te leggen, wordt volgens inspreker veel snel fietsverkeer en ander recreatief verkeer aangetrokken. Dat is nu al een beetje het geval op de Noorddijk, waar vrij regelmatig wielrenners komen, maar dat zal meer worden als de hele dijk op die manier is bestraat.</p> <p>Daarbij moet er rekening mee worden gehouden dat door de grote toeristische druk op Marken steeds meer ondernemers "makkelijk toeristisch vervoer" aanbieden. In het dorp ziet inspreker nu al heel veel Segways, elektrische brommers, groepen met oldtimer brommers, en het wachten is op de bierfiets.</p> <p>Met zo'n breed pad is dat een route die genomen gaat worden, ten koste van de wandelaars die nu voor de natuurwaarden, de vogels en de stilte komen. Als de reden voor de breedte is dat de dijk toegankelijk met zijn voor</p>	<p>De wijze van uitvoering van het wandel- en onderhoudspad is opgenomen in een Esthetisch Programma van Eisen (EPvE). Zie voor meer informatie hierover ook paragraaf 3.1.</p> <p>In het EPvE is het volgende opgenomen ten aanzien van het wandelpad:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Het wandelpad op de buitenberm is vanaf het verlaten van de kruin van de dijk in materiaal afwijkend van het wandelpad op de kruin en sluit aan bij de kleurstelling van het materiaal op de buitenberm (zwart/antraciet). Het wandelpad op de kruin bestaat uit gemêleerde roodbruin gebakken klinkers in Waal- of Lingeformaat in halfsteens verband. • Het wandelpad op de buitenberm is minimaal 2 meter breed. Voor beheervoertuigen moet 3 meter overrijdbare ruimte zijn op de buitenberm. Het onderhoudsmaterieel krijgt geen eigen rijstrook vanwege het beperkt aantal vervoersbewegingen. Tijdens beheer en onderhoud worden waar nodig conform wet- en regelgeving verkeersmaatregelen getroffen voor de verkeersveiligheid. <p>Het wandelpad is met een breedte van 2 meter breder dan in de huidige situatie. Deze breedte is gekozen opdat fietsers en wandelaars elkaar veilig</p>

Nr.	Vraag/issue:	Antwoord
	<p>onderhoudsmachines, is dat te ondervangen met een smal klinkerpad en links en rechts daarvan een verhard spoor, eventueel de vergrassende, voor de wielen van het onderhoudsverkeer.</p>	<p>kunnen passeren. Het pad is en blijft echter een wandelpad waar fietsers te gast zijn. De nieuwe inrichting van het pad met klinkers is hierop afgestemd inclusief bebording en bewegwijzering. Ongewenst gedrag van bezoekers is echter nooit geheel te voorkomen.</p>
<p>12.11</p>	<p>Tot slot: de dijk in de haven Voor inspreker is uit het voorliggende plan niet duidelijk hoe hoog de bestaande oude dijk in de haven gaat worden, evenmin is duidelijk welke werkzaamheden zijn voorgenomen in de betreffende (op de foto's in verschillende kleuren aangegeven) delen van de havendijk. Voor zover wat de hoogte betreft uitgegaan wordt van niet meer dan herstel van de (nu ten dele verzakte) oorspronkelijke hoogte, met handhaving van de huidige klinkerbekleding heeft inspreker geen bezwaar. Voor zover meer of anders is voorzien, wil inspreker een voorbehoud maken.</p>	<p>De Havendijk kent geen hoogteopgave en wordt om die reden niet verhoogd. Wel wordt de bestrating aangepakt. Hier is tevens een lichte ophoging tot 20 cm voorzien in verband met egalisatie van het zandbed.</p> <p>Ten onrechte is in figuur 2.15 op blz. 24 aangegeven dat ook de bruin aangegeven kadedelen worden aangepast. Deze kadedelen zijn echter geen onderdeel van de scope. De tekst onder figuur 2.15 wordt hierop aangepast (zie ook het antwoord op zienswijze 10.9).</p> <p>De zienswijze leidt tot aanpassing in het projectplan: de toelichting bij figuur 2.15 is aangepast.</p>
<p>13</p>	<p>In aanvulling op de zienswijze van de Eilandraad van Marken en in aanvulling op zienswijze 9 vraagt inspreker aandacht voor een aanvullende zienswijze specifiek voor het tracé Rozewerf.</p>	<p>Waarvan akte.</p>
<p>13.1</p>	<p>Gelet op ervaringen uit het verleden preferereert inspreker trillingvrij duwen (silent piler) van damwanden als aanlegmethode. Aanvullend rekenen zij als bewoners van Rozewerf op een beproefde aanpak van de registratie van de eventuele gevolgen van de aanleg van damwanden en andere werkzaamheden met een nulmeting die eenduidig is zodat hierover geen enkele discussie of afwijkende interpretatie mogelijk is.</p>	<p>Er bestaat een kans dat een grondkerende constructie nodig is om de stabiliteit te garanderen en/of als maatregel om de kans op schade te beperken. Voor het aanbrengen van grondkerende constructies zijn grofweg twee verschillende uitvoeringsmethodes te onderscheiden, te weten het (hoogfrequent) intrillen of het 'indrukken' van damwanden.</p> <p>Het lijkt op het eerste gezicht voor de hand te liggen dat de risico's het meest worden geminimaliseerd door gebruik te maken van methoden die uitgaan van het indrukken van damwanden. Dit impliceert een minimum aan trillingen. Echter, in eerdere uitvoeringsprojecten met dergelijke 'trillingsvrije' systemen is gebleken dat in bepaalde situaties, bijvoorbeeld in gebieden met slappe grondlagen, trillingen toch <i>boven de grenswaarden</i> uitkomen. Dit kan bijvoorbeeld in het geval van de silent piler</p>

Nr.	Vraag/issue:	Antwoord
		<p>veroorzaakt worden doordat de silent piler zich horizontaal over de damwanden verplaatst en op deze wijze trillingen veroorzaakt in de slappe grondlagen. In dergelijke situaties bleven, bij gebruik van <i>'trillingsarme'</i> systemen (hoogfrequent trilblok), de effecten op omliggende bebouwing juist <i>onder de grenswaarden</i>. Gezien deze ervaringen zijn er geen contracteisen voor de aannemer opgenomen met betrekking tot de uitvoeringsmethode voor het aanbrengen van grondkerende constructies. Zie verder ook het antwoord in paragraaf 3.1.</p> <p>Voor wat betreft het antwoord op de wijze van nulmeting en monitoring wordt verwezen naar het antwoord in paragraaf 3.1.</p>
13.2	<p>Insprekers hebben een voorkeur voor die variant, die het beste de structurele stabiliteit van de huizen behoudt. Dat betekent dat insprekers zeker niet voor de variant Compact Hoog zijn, dit door eerdere ervaringen met de vorige dijkversterking waardoor onze fundatie het heeft begeven. Het belang van de veiligheid van de huizen moet ten allertijden voorop staan. En zelfs prevaleren boven mogelijke voorkeuren van niet aanwonenden, daar de belangen fundamenteel anders zijn.</p>	<p>De gepresenteerde varianten geven de maximale bandbreedte van mogelijke oplossingen die op basis van de randvoorwaarden zoals opgenomen in het projectplan en het Esthetisch Programma van Eisen (onderdeel van het realisatiecontract) mogelijk zijn. Rijkswaterstaat heeft in het contract opgenomen dat de aannemer deze drie varianten in een werkplan nader moet uitwerken. Hierbij dient de aannemer, te onderbouwen op welke wijze hij schade en risico's aan de huizen tot een minimum beperkt.</p> <p>Deze uitwerking bespreekt Rijkswaterstaat te zijner tijd samen met de aannemer, de bewoners en een nog op te richten kwaliteitsteam (Q-team) dat naast Rijkswaterstaat komt te bestaan uit de gemeente Waterland en de provincie Noord-Holland. De rol van dit Q-team is het adviseren van Rijkswaterstaat en de aannemer op ruimtelijke kwaliteit en inpassing met als kader ook het Esthetisch Programma van Eisen (zie ook paragraaf 3.1). De uiteindelijke afweging is echter aan Rijkswaterstaat.</p>
13.3	<p>Inspreker wil pas definitief hun voorkeur uitspreken als de constructieveiligheid van hun woningen, en dan met name van de drie woningen direct aan de dijk, gegarandeerd is. Juist bij de variant Compact Hoog bestaat grote onzekerheid hoe de terp waarop Rozewerf gebouwd is, zich zal gedragen. Daarbij komt ook dat bij variant Compact Hoog, veel gewicht op de terp dicht bij de huizen wordt aangebracht. Daardoor neemt de kans toe, dat het terp lichaam, welke als een schaal</p>	<p>Voor de wijze waarop met risico's en schade wordt omgegaan wordt verwezen naar de voorgaande antwoorden als ook paragraaf 3.1.</p> <p>Ten aanzien van de impact van de dijkversterking op de grondwaterstand binnen de terp blijkt deze uit analyses zeer gering; de grondwaterstand binnen de terp is niet constant maar fluctueert met de regen. Deze situatie verandert niet door de dijkversterking.</p>

Nr.	Vraag/issue:	Antwoord
	<p>onder de terp ligt, zal breken, dan wel verzakken. Dit zal grote schade aan de huizen veroorzaken.</p> <p>De terp als grondlichaam drijft immers als het ware op het veen en er is geen garantie dat een damwand de ligging en positie van de terp ongemoeid zal laten. Een definitieve keuze voor een bepaalde variant maken zij daarom pas in een later stadium als hierover meer zekerheid is gegeven. Natuurlijk wil inspreker graag een variant die recht doet aan de fraaiheid en de bijzondere ligging van Rozewerf, maar niet ten koste van grote risico's.</p>	
13.5	<p>Wellicht ten overvloede: de bestaande zwemsteiger dient teruggeplaatst te worden en voor jong en oud toegankelijk voor recreatie blijven.</p>	<p>Uitgangspunt is dat bestaande functies in stand blijven. Een zwemsteiger met de huidige functionaliteit komt in de nieuwe situatie terug.</p>

|